

EÜSKARA 1

eskülibürüa - bigerren partea

Egilea: Jaki Elkano,

Odile Lacroix irakaslearen esku hartzearekin

Ilustratzaileak:

Maite Gaztelumendi

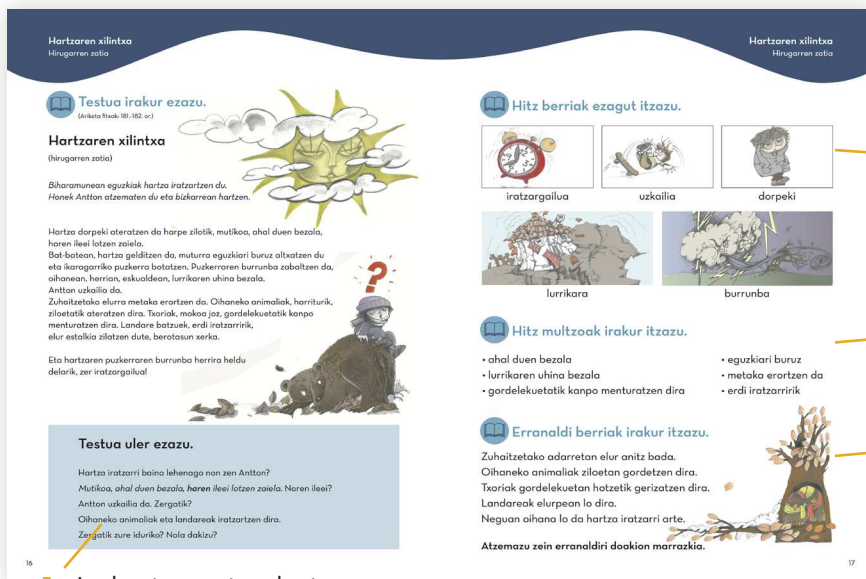
Clémence Itssaga

Maider Elkano

Haize Othondo

Liburuaren aurkezpena

Ipuinaren zati bat deskubritzea

1 - Irakurtzea eta ulertzea (ahoz)

2 - Hiztegia aberastea

3 - Zaluago irakurtzen trebatzea

4 - Irakurtzen trebatzea

5 - Kodea indartzea

6 - Testu labur bat idaztea

7 - Hizkuntza aztertzea

8 - Kantuak ikastea

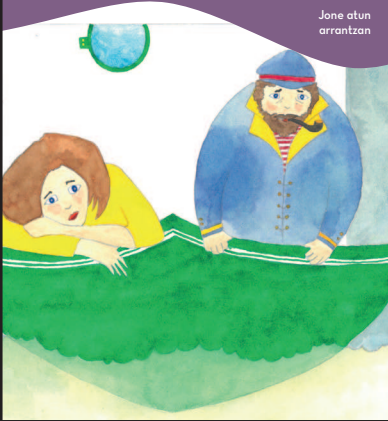
Fitxategia

Ulermena, idatzizko ekoizpena eta hizkuntza lantzea

Dokumentu bat irakurtzea

	Edukia	Literatura eta kultura ekarpenak	Hizkuntzaren ikertzea	Kodea	Orrialdeak
 1 Hartzen xilintxa	1 -IHAUTEAK Ipuina: <i>Hartzaren xilintxa</i>; 4 zati Dokumentuak: *Kabaleak negüan *Matahameen errezeta *Artikülüa Bertsoak eta kantoreak	- Literatura-testu bat irakurtzea. - Testuingurua baliatzea testu bat ulertzeko. - Dokumentu batean legenda/irudiaren arteko lotura ezagutzea. - Irakurketako funtzio soziala aurkitzea.	hartü/hartzen nontik Alkarrizketako markak Hizki handia/püntüa delarik	tza/tzen ar er or ir ur r / rr tt oi ai	4. - 29. or.
 2 Txirulina Ninia sortu zelarik aita-amak munduko burasotarik urasotarik ziren. -Hau munduko neskarik ederrena dal -erran zuen amak. -Hau munduko neskarik prestuena dal -erran zuen aitak. -Gure alabari munduko izenik goxoenen asmatu behar diogu -gehitu zuen amak. Eta xerkatzen hasi ziren. Ahaskatzen, marribiko goxoki baten gustua behar zuen. Entzutean, hasiaren arteko haize estuaren bidez behar zuen. Ikustean, letra borobilduen marrazkiak, margolan baten edertasuna behar zuen. Txirulina, Txirulina -Txirulina deituko dugul -erran zuen amak. -Txirulina, munduko izenik ederrena! -erran zuen aitak. Txirulina handitu zen. Bere izena antz mailte zuen. Mailte zuen miralaren altzinean bere izenaren xuxurlatzea: Txirulina! Mailte zuen bere izenaren dainu goxoaren entzutea, aita-amak deitzen zutelarik: -Txirulina!	2 - FAMILIA Ipuina: <i>Txülinä</i>; 3 zati Dokumentuak: *Mündüko haurrak *Ene familia Bertsoak eta asmakizünak	- Bakoitzak bere burua maitatzeari buruz gogoetak egitea. - Fikzioaren eta errealitatearen arteko lotura egitea, eremu afektiboan.	-rik -ena zion nion nintzan zinen zen -ak -ek ergatiboa	kr-tr-br-fr-pl-fl-gl-bl s/x	30. - 51. or.
 3 - BEDATSEA Ipuina: <i>Ekililia</i>; 3 zati Dokumentuak: *Erleak *Van Gogh Olerkiak, asmakizünak, aho-opiloa	3 - BEDATSEA Ipuina: <i>Ekililia</i>; 3 zati Dokumentuak: *Erleak *Van Gogh Olerkiak, asmakizünak, aho-opiloa	- Istorio baten erran-nahi inplizitua ulertzea. - Dokumentu baten bidez, informazio zientifikoa biltzea. - Arteari sentsibilizatzea.	zaio zeion beno -ago düalakoz/beitü	ts/tx h pl-kr- tr pr hitz luzeak	52. - 73. or.
 4 - ITSASOA Ipuina: <i>Jone atun arrantzan</i>; 3 zati Dokumentuak: *Itsasbazerretik *Atun arrantzan *Matisse Kantoreak eta olerkiak	4 - ITSASOA Ipuina: <i>Jone atun arrantzan</i>; 3 zati Dokumentuak: *Itsasbazerretik *Atun arrantzan *Matisse Kantoreak eta olerkiak	- Ingurumen hurbilaren eta literatura-testuaren artean lotura egitea. - Inguruko objektuak nondik heldu diren ulertzea. - Testu poetikoak irakurtzea	den/düan lzan aditza non: -an/-etan nondik: -tik/ -rik eta -etatik/-etarik nora: -ra/-rat/-la/-lat eta -etara/ -etarat	/	74. - 97. or.

1 Hartzaren txintxa

Negüa da. Elürra mara-mara ari da eta herriko bazter güziak, ixil-ixilik dira. Anttonen etxen, beste etxe güzietan bezala, denak sũtondo xokoan bildũrik dira. Aita sũtondoala hũllantzen da:
- Ez dũgũ aski egũr etxearen berotzeko. Antton, saskia har ezazũ eta zoaza oihanealat egũrkara!

Antton oihanean barna badoa, saskia bizkarrean. Egũr bil eta saskian ezar, bidetik hũrrũntzen da. Elürra ari da, gero eta azkarrago. Aizeak, hũxtũ zorrotzean, elũr lũma lodiak kũrũbilloan altxatzen dũtũ. Zũhaintzen hũxtũek dũrũndatzen dũe oihanean, oihũak balira bezala. Anttonen herexak ezabatũrik dira. Mutikoa oso galdũrik da.

Gaüa horra da. Anttonek otsoak orroaz entzüten dütü.
Ez da igitzen ahal.
Beldürrez eta hotzez ikaran dago. Begiak nigarretan dütü.

Bat-batetan elür tenpesta ülün eta gris hartan, itxūra beltz bat
agertzen zaio. Mutikoa harat hüllantzen da. Botxü handi bat da.
- Pe hortan aterpe naiteke! - dio bere beitan.

Orano haboro hüllantüz, zer ikusten dü?

- Karbe bat üdüri lüke, karbe baten sargia! Hau zorte hona
gaüaren igaraiteko! - erraiten dü apal.

Ordüan Antton, mütsüka, ülünpean sartzen da. Etzateko kinkan
delarik, hats bero bat üsnatzen du. Korpitz lodi eta bilotsüa haz-
tatzen dü.

- Hartza da! Negüko loan dagoen hartza! Harekin goxoki lo
eginen düt!

Antton hartzaren aztaparren artean biribilkatzen
da, eta lokartzen.

Biharamen goizean, odei beltzak ürratü dira eta ekiaren lehen izpiek karbea argitarzünez betatzen düe.

Hartza aharrausiz hasten da. Lehenik aztapar bat altxatzen dü, gero bestea, eta zer atzamaiten dü biloen artean? Mutiko ttipi bat, lokartürik!

Mihi kolpe batez altxatzen dü eta bere bizkarrealala hupatzen. Antton iharrausirik da. Hartzaren mihi latzaren kaldüak tanpez iratzarri dü.

Hartza torpeki elkitzen da karbe zilotik, mutikoa, ahal düan bezala, biloer lotzen zaielarik.

Bat-batetan, hartza eküratzen da, mütürra ekiari бүрүз altxatzen dü eta animaleko üzberra egiten. Üzkerraren burrunba zabaltzen da, oihanean, herrian, eskualdean, lürrikaren ühaina bezala.

Antton irailirik da. Zühaintzetako elürra ateka erorten da.

Oihaneko kabaleak, harritürik, ziloetarik elkitzen dira. Txoriak, moskoaren joitez, gordagietarik kanpo mentüratzen dira. Lantare elibatek, erdi iratzarririk, elür estalgia zilatzen düe, berotarzüñ txerka.

Eta hartz üzkerraren burrunba herrialak heltü delarik, zer iratzargailüa! Jente güziak etxerik lasterka eta oihüz jelkitzen dira:

- Hartzak üzkerra egin dü! Bedatsearen txintxa da! Negüa, hotza eta ülüntarzüna ürrentü dira! -oihüstatzen dü batek.
- Negüko gaitz güziak erra ditzagün! -dio beste batek.
- Eta süaren üngürüan dantzan eta kantan ari gitean! -erran dü hirugerrenak.

Ordüan Antton txütitzen da, hartza esküz agurtzen dü, eta boztariotan, heritik horra den besta giroko aranari jarraikiz, etxenko bidea edireiten dü.

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 168.-169. or.)

Hartzaren txintxa

(lehen zatia)

*Anttonen herrian elürra mara-mara ari da.
Aitak Anttoni galtegiten deio oihanealat joaitea
egürkara.*

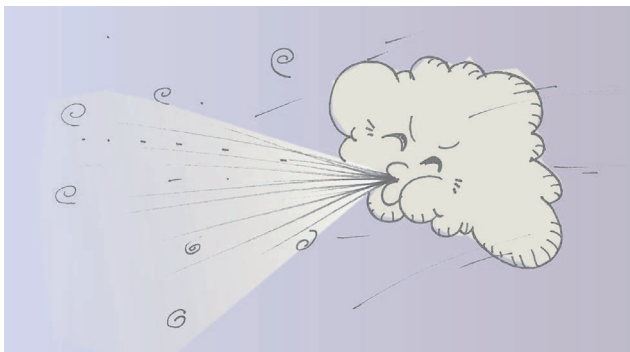
Antton oihanean barna badoa, saskia bizkarrean. Egürra bil eta saskian ezar, bidetik hürrüntzen da. Elürra ari da, gero eta azkarrago. Aizeak, hüxtü zorrotzean,
elür lüma lodiak kürübilloan altxatzen dütü. Zühaintzen hüxtüek döründatzen düe oihanean, oihüak balira bezala.
Anttonen herexak ezabatürük dira. Mutikoa oso galdürük da.

Testua entelega ezazü.

- Non igaraiten da ipuin hatsarre hau?
- Noiz agitzen da? Nolako aroa da?
- Nor dira bi pertsonajeak?
- Zer galtegiten deio aitak Anttoni?
- Zure üdüriko, zentako hürrüntzen da Antton bidetik?
- Txerka itzazü elür tenpestaren erakusle diren hitz güziak.
- Zentako Anttonen herexak ezabatürük dira?

Hitz berriak ediren itzazü.

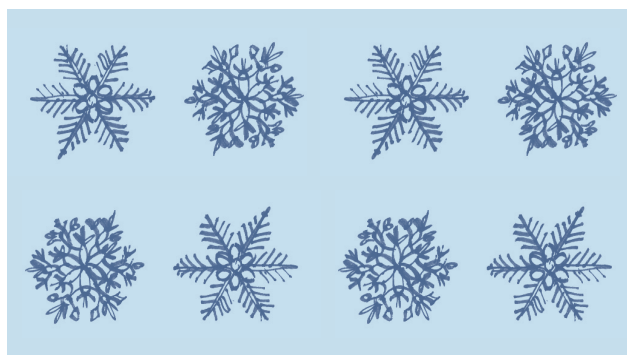
Aizearen hüxtü zorrotza

düründatzen düe

kürübilloan

elür lümak

Hitz multxoak irakur itzazü.

- saskian hartü
- gero eta azkarrago
- oso galdürik
- hüxtü zorrotzean
- oihüak balira bezala
- bidetik hürrüntzen da

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Anttonek saskia hartü dü.
Potikoak egürra biltzen dü.
Elürra kürübilloan ari da.
Aizea bortitz da.
Elürrek herexak ezabatü dütü.

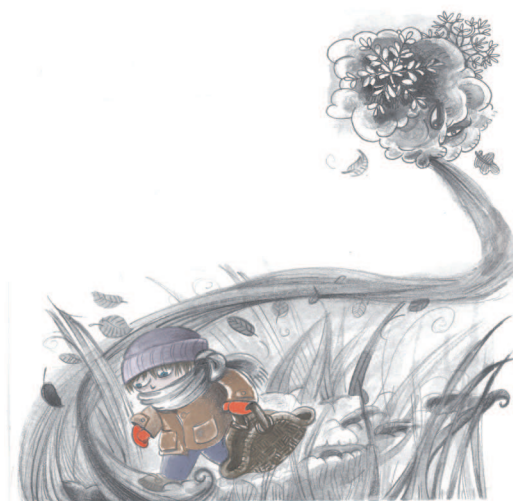
Ediren itzazü bi irudi horier doazkien erranaldiak.

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 170. or.)

Kaierean idatz ezazü, elür tenpesta
hortan, Anttonek zer pentsa lezakean.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 171. or.)

Saskia **hartü dü.**

Saskia **hartzen dü.**

Bidetik **hürrüntü da.**
Aizea **altxatü da.**
Herexak **ezabatü dira.**

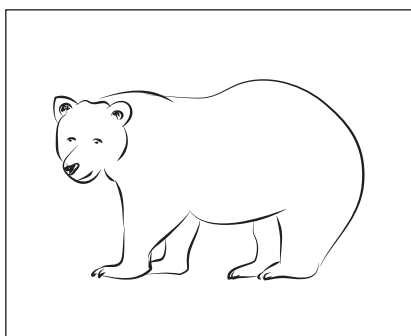
Bidetik **hürrüntzen da.**
Aizea **altxatzen da.**
Herexak **ezabatzen dira.**

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 172. or.)

tza silaba ezagüt ezazü.

tzen silaba ezagüt ezazü.

Irakur ezazü.

tza —> bortitza - zorrotza - hartza - erratza - hotza

tzen —> altxatzen - dūründatzen - deitzen - lotsatzen

zortzi - hartza - etzi - arkatza - ontzia - atzo - orratza

hüntza - atzaman - ahüntza - lantatzen - ützüli

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 173.-174. or.)

Hartzaren txintxa

(bigerren zatia)

*Antton elür tenpestan galdürik da.
Gaüa heltü da....*

Bat-batetan elür tenpesta ülün eta gris hartan, itxüra beltz bat agertzen zaio.
Mutikoa harat hüllantzen da. Botxü handi bat da.

- Pe hortan aterpe naiteke! - dio bere beitan.

Orano haboro hüllantüz, zer ikusten dü?

- Karbe bat üdüri lüke, karbe baten sargia! Hau zorte hona gaüaren
igaraiteko! - erraiten dü apal.

Ordüan Antton, mütsüka, ülünpean sartzen da. Etzateko kinkan
delarik, hats bero bat üsnatzen dü. Korpitz lodi eta bilotsüa haztatzen dü.

- Hartza da! Negüko loan dagoen hartza! Harekin gustüan lo eginen dü!

Antton hartzaren aztaparren artean biribilkatzen da, eta lokartzen.

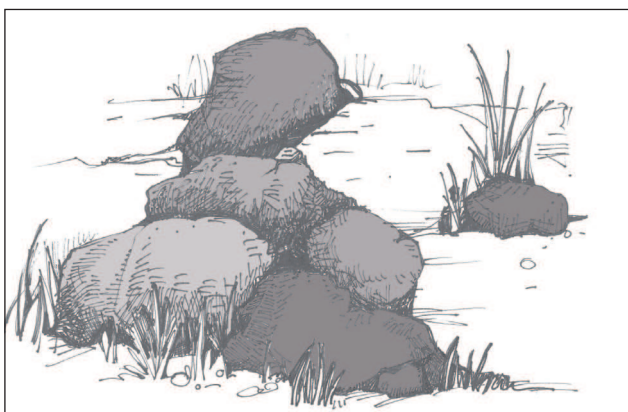
Testua entelega ezazü.

- Noiz igaraiten da ipuinaren parte hau?
- Tenpestan ikusten düan itxüra beltza zer da?
- Nor ote da harpe barnean?
- Anttonek, hartza senditzen dü, ikusi beno lehen.
Zoin dira hori erakusten düen hitzak?
- Zure ustez Antton lotsa dea? Nola badakizü?

Hitz berriak ediren itzazü.

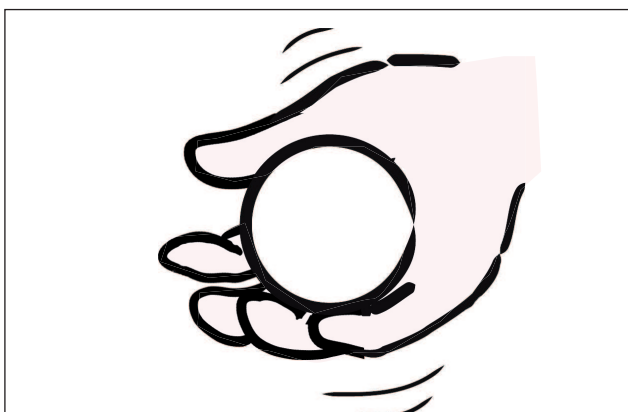
(ariketa fitxak: 175. or.)

botxüak

mütsüka

haztatzen dü

xantza badü

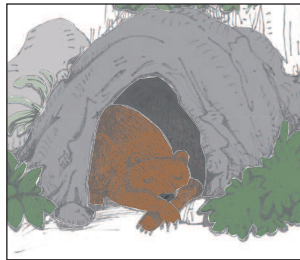
Hitz multxoak irakur itzazü.

- botxü handi bat
- harpe bat üdüri lüke
- korpitz lodi eta bilotsüa
- orano haboro hüllantzen da
- ülünpean sartzen da
- negüko loan dagoen hartza

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Negüan hartzak zilo edo harpe batetan lo egiten dü.
Sagarroia ere ostoan artean lo egoiten da negüan.
Txoriak zühaintzetako aldaxken artean gustüan egoiten dira.
Xixariak lür pean ükürüan dira.
Ürtxaintxa zühaintze baten ziloan gordatzen da.

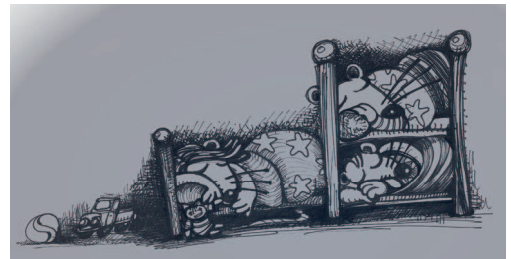
Eskas den kabalearen marrazkia ediren ezazü.

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 176.-177. or.)

Negüan lo egiten düen kabaleen zerrenda bat idatz ezazü.

Hizkuntza iker ezazü

(Ariketa fitxak: 178. or.)

Pertsonajea mintzo da:

- Antton zoaza oihaneala egürkara! –erraiten deio aita.
- Pe hortan aterpe nintake! –dio bere beita.
- Harpe bat üdüri lüke! –erraiten dü apal.
- Hartza da! –oihüstatzen dü Anttonek.

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 179. or.)

r bat ikusten düt eta r gogorra entzüten düt
harpea sartzea hartza

ar or er ir soinuak ezagüt itzazü.

Irakur ezazü.

ar —→ arkatza - artean - harpea - sartzea - behar

er —→ agertzen - aterbe - erbia

or —→ forma - borta - orkatza - korpitza

ir —→ zirka - birla

ur —→ Urko - hur txorta - urtea - hurtü

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 181.-182. or.)

Hartzaren txintxa

(hirugerren zatia)

Biharamenean ekiak hartza iratzarrarazten dü. Antton atzamaiten dü eta bizkarreala igaraiten.

Hartza torpeki elkitzen da karbë zilotik, mutikoa, ahal düan bezala, biloer lotzen zaielarik.

Bat-batetan, hartza eküratzen da, mütürra ekiari бүрүз altxatzen dü eta animaleko üzkerria egiten. Üzkerraren burrunba zabaltzen da, oihanean, herrian, eskualdean, lürrikaren ühaina bezala. Antton irailirik da. Zühaintzeetako elürre ateka erorten da. Oihaneko kabaleak, harritürrik, ziloetarik elkitzen dira. Txoriak, moskoaren joitez, gordagiatik kanpo mentüratzen dira. Lantare elibatek, erdi iratzarririk, elür estalgia zilatzen düe, berotarzün txerka.

Eta hartz üzkerriaren burrunba herrialta heltü delarik, zer iratzargailüa!

Testua entelega ezazü.

- Non zen Antton hartza iratzarri beno lehen?
- Antton biloer lotzen da. Noren biloer?
- Antton irailirik da. Zentako?
- Oihaneko kabaleak eta lantareak iratzartzen dira. Zure üdüriko zentako? Nola badakizü?

Hitz berriak ediren itzazü.

iratzargailüa

iraili / üzkaile

torpeki

lürrikara

burrunba

Hitz multxoak irakur itzazü.

- ahal düan bezala
- lürrikararen ühaina bezala
- gordagiatik kanpo mentüratzen dira
- ekiari бүрүз
- metaka erorten da
- erdi iratzarririk

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Zühaintzetako adarretan elür hanitx bada.

Oihaneko kabaleak ziloetan gordatzen dira.

Txoriak gordagietan hotzetik hürrün baratzen dira. 🍂

Lantareak lo dira elür pean.

Negüan, oihana lo da hartza iratzar artino.

Ediren ezazü marrazkia zoin erranaldiri doakion.

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 183.-184. or.)

Antton hartzaren bizkarretik erorten da.
Asma ezazü segida bat.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 185. or.)

... delarik

Hartzaren üzkeraren burrunba herrialde heltzen **delarik**,
zer iratzargailua!

Negüan elkitzen **nizalarik**, berokia hartzen düt.
Ekiak berotzen **düalarik**, goxo da.
Negüa heltzen **delarik**, lantareak lokartzen dira.
Txoriek kantatzen **düelarik**, bozkariatzen gira.

... **denean** ere erabilten ahal düzü:

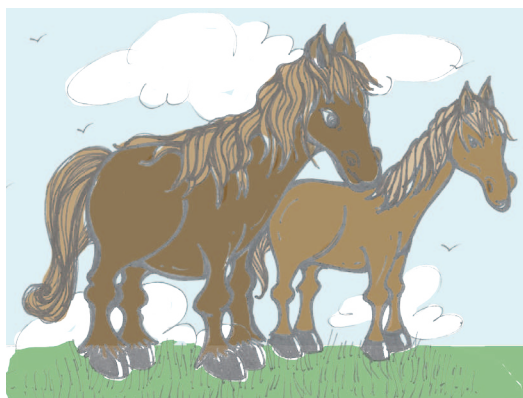
Bedatsea jinen **denean**,
liliak bildüko dütügü.
Odeiak ürratzen **direnean**,
ekia agertzen da.

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 186. or.)

tt

Antton - Mattin - Kattin - Bettan -
ttunttuna - pottoka - potta - ttipi

Antton ttipi da, eta Kattinek potta emaiten
deio.

Mattin eta Bettan ene lagünak dira.
Larrunen pottoka hanitx bada.

Kantorea ikas ezazü.

Ttipiñiñi

Jaun kosi

Jan Pantzar

Lekatupi

Matapedui

Erhien joküa : Ttipiñiñi, Herrikoia)

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 187.-188. or.)

Hartzaren txintxa

(laugerren zatia)

Jente güziak etxerik lasterka eta oihüz jelkitzen dira:

- Hartzak üzkerria egin dü! Bedatsearen txintxa da! Negüa, hotza eta ülüntarzüna ürrentü dira! –oihüstatzen dü batek.
- Negüko gaitz güziak erra ditzagün! –dio beste batek.
- Eta süiaren üngürüan dantzari eta kantan ari gitean! –erran dü hirugerrenak.

Ordüan Antton txütitzen da, hartza esküz agurtzen dü, eta boztariotan, heritik horra den besta giroko aranari jarraikiz, etxenko bidea edireiten dü.

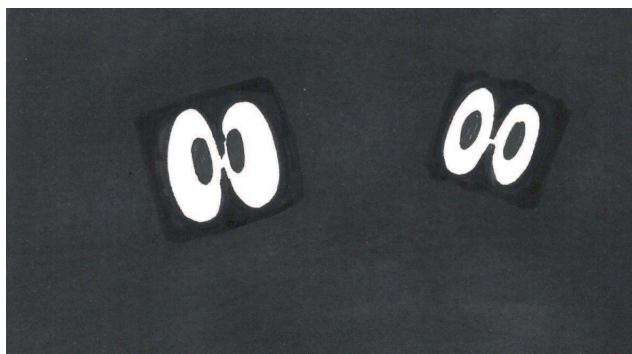
Testua entelega ezazü.

- Zer agitü da jente güziak etxerik elk ditean?
- Hiru herritar mintzo dira. Zer erraiten dü lehenak? Bigerrenak? Hirugerrenak?
- Zer erran nahi dü «bedatsearen txintxa» hitz multxo horrek?
- Ipuinaren ürrentzean non date Antton?

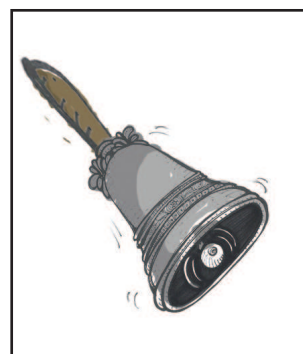

Hitz berriak ediren itzazü.

(Ariketa fitxak: 189. or.)

ülüntarzüna

txintxa

boztariotan

oihartzüna

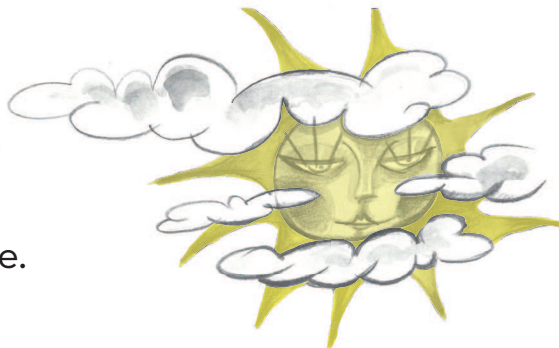
Hitz multxoak irakur itzazü.

- oihüz jelkitzen dira
- batek oihüstatzen dü
- süiaren üngürüan
- bedatsearen txintxa da
- negüko gaitz güziak
- herritik horra den besta giroa

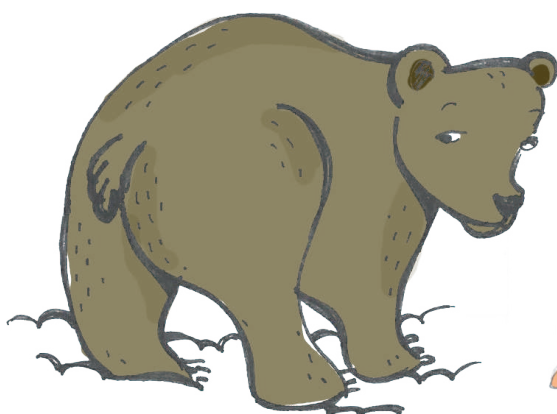

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Hartza bere negüko zilotik elki da.
Herritarrak beren etxerik elki dira.
Ekia odeien artetik agertü da.
Herritarrek besta handi bat antolatü düe.
Anttonek herritarrak entzün dütü.

Hiru marrazki horietarik bat ez da xüxen. Zoin?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 189.-191. or.)

Hiru herritar mintzo dira testuan.
Asma ezazü laugerren batek erran
lezakeana.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 192. or.)

Erranaldi batek erranahi bat badü.

Erranaldi bat hizki handiz hasten da eta püntü batez ürrrentzen..

Negüa eta hotza ürrrentü dira.

Herritarrek kantatzen düe.

Erranaldiak dira.

~~zelü grisa~~

~~negüan urxaintxa~~

Ez dira erranaldiak.

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 193. or.)

o i ikusten düt eta silaba [oi] erraiten düt.

oihana - oilarra - oihüz -

Irakurtean hiru bokalak lotzen dira:

oihüstatü - oihartzüna - oihana - oihala

Matahameak sagarrekilan

Lau edo bost matahame lodiren egiteko behar dütüzün osagaiak:

4 sagar

200 grama irin

3 arrautze

litra erdi bat ezne

2 xaküta sükre banilladün

3 küilatara olio

gatz inkari bat.

Liz West

1 - Irina, gatz, xaküta bat sükre eta eznearen erdia nahas itzazü.

Beste ontzi batetan, arrautzeak hauts eta tafla.

2 - Arrautzer olio emenda izaiezü eta nahas.

Ondotik, baratzen den eznea isur ezazü emeki, arrautze nahasiak lehen ontzialat nahas itzazü. Orea pausatzer a ütz ezazü 30 min.

Frédérique Voisin Demery

3 - Sagarrak xurit itzazü. Xerra fiak motz itzazü. Sükre banilladün erhitara bat eman izaiezü.

Melissa Wiese

4 - Sagar xerrak oreari nahas itzazü.

Jente gehitü bati matahamen erraraztea galta izaiozü, 10 min alde bakoitxean eta sü eztian.

Gainetik sükrat ezazü eta, matahameak epel goxa itzazü.

Aldizkari bateko artikulua iker ezazü.

Donibanen eta Ziburun, ihauteria euritsua bainan halere alegera!

Gaizo Zazpikario!
Balaki norat eramaki duten!

Hartza ere berriz ateratua...

Joanden asteburuan, lehenik Sorgin-Gaua izan da Ziburun. Biharamunean, ihauteri nagusi! Aratsaldeko 4-etan, alde bat euria ari-eta, gaturik ere etzen Ziburuko plazan! Ez eta xakur bat ere! Ez eta jenderik! Nehor! Azkenean, bi zirtzil jali dira ostatu batetarik. Geroxago, joal-dunak agertu dira nunbaitik bai eta moxorrotu multxo bat. Kasik oren baten berantarekin, itzulia laburtuz eguraldi txararen gatik, Zazpikario ezarria gizon gazte baten bizkarrean, jo Donibane alderat! Ibilaldi murriztutua, beste orduz ikusi denaren aldean bainan arras alegera halere. Karro apaindu bat azkarki txalotua izan da, Baltsan bilguneak muntatua, Xikago-Tiki, oroitaraziz denbora batez (aspaldi) Mariñela auzoaldean mihi luze batzuk Xikago deitzen zutela! Besteño bat ere bazen, Kaxkarotenea ikastolarena eta gisa berean esku-zarta ainitz ukan du. Gel-tokiaren ondoan, Begiraleak agertu dira, beren hartzarekin. Gaizo hartza, aitzineko zortzian bezen trenpuan, dena laster eta jauzi! Zazpikarioaren auzia ere euriak euri iragan da! Aditu ditu segurki bereak eta eiherako asto beltzarenak. Zernahi lan txar egin duela, Ziburuko ikastola trabatuz eta hola! Oro har, euritsua izan bada ere, ihauteria kartsua eta herrikoia!

Herria, 2015/02/19

- Argazkier behar bezala so egiezü. Zure üdüriko zertaz ari da artikülü hau?
- Zoin herritan iragan dira ihauteak?
- Zoin aldizkaritan agertü da artikülüa?
- Nork muntatu zuen karroa?

Negüa beroan igaraiten düe.

(Ariketa fitxak: 194.-195. or.)

Hartza

Lehen elürra erorten deneko,
hartza mendian goiti doa.
Gordagia bat antolatzen dü,
harpe edo zilo batetan, adarrez eta
oroldiz. Han igaraiten dü negü osoa
jan gabe.

Larrazkenean hanitx jatez, negü
osoko erreserbak egiten dütü.

Ürxaintxa

Belarrez eta lümaz eginiko ohatze
gozo batetan egoiten da, zühaintze
baten ziloan edo adar baten
gainen.

Jateko baizik ez da jeikitzen.
Larrazkenean, erreserbak ohatzetik
hüllan gordatzen dütü, zühain
ziloetan, lürpean, etab.

Karakoila

Larrazkenean lürpean sartzen
da edo ostopean gordatzen, eta
küsküa zerratzen dü gogortzen den
isurki batez.

Negü güzian lo egoiten da.

Sagarroia

Negü osoa lo igaraiten dü, bedatsea ützül artino. Osto idorren artean gordatzen da, zühain erro edo zain baten pean.

Marmota

Urteko sei hilabete hotzenak beroki igaraiten dütü lürpeko bideetan. Etxe bat bezala antolatürik da: jangela, beharren egiteko gela, logela ostoiz eta izei orratzez madolatürik. Han hamabost marmotak, alkarren kontre tinkatürik, lo egin dezakeie. Hartzak bezala, üdan hanitx jaten dü eta gizen erreserbak badütü.

Txerka ezazü

- Zer da testu horien helbürüa?
- Zonbat kabale aipatzen dira? Zoin dira?
- Zer aipatzen da dokümentü güzietan?

Maskaradak

Xorrotxaren amets handia arma güzien
zorroztea
Merexitzeko jornalea
Gaüko alojea
Mahain hon bat gure nahia
Eta perestü bürüzagia
Ezti dezan beharrüean
etxekanderea.

Eskü laster agüdoenak
Zühür eta arraheintanak
Kantari agradableenak
Kalitate horik norenak
Kobla berriak gozodünak
Bai eta zahar ederrenak
lhauteriari eginak
Denak dira xorrotxarenak

Xorrotxaren lehen manüa
Kantü berrien emaita
Bigerrena zerbützatzea
Geztera harria
Hirugerrena lagüntzea
Senar auherren emaztea
Laugerrena korteatzea
Andere güziak

Eskü laster agüdoenak
Zühür eta arraheintanak
Kantari agradableenak
Kalitate horik norenak
Kobla berriak gozodünak
Bai eta zahar ederrenak
lhauteriari eginak
Denak dira xorrotxarenak

Gure korporazionean
Badügü lan egin ahala
Ez beitü hantzen ber heinean
Sakolari zola
Fama beitügü aspaldian
Gure lanaz kontent girela
Ohar zitee beharrüean
Xorrotxak girela.

Alexis Etchecopar, Attuli

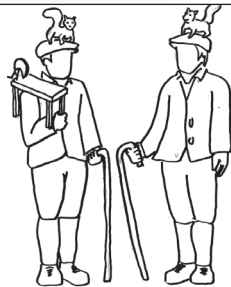
Zamaltzaina

Entseinaria

Kerestuak

Xorrotxak

Jauna

Anderea

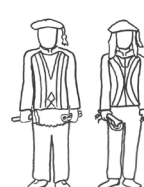
Txerreroa

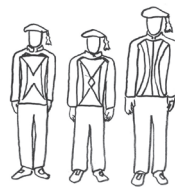
Gatüzaina

Kantiniersa

Marexalak

Kükülleroa

Buhame perediküa

Agur agur herri hontako jenteak! Gü gira buhameak, eta hona zoin diren gure manamentüak:

- 1) Lana bortala presentatzen den aldi oroz, tiro baten tiratzea.
- 2) Jatera eman nahi ez düanari mihiaren tiratzea.
- 3) Burrat bat eskentzen ez düanari bi mütürrekoren emaita.
- 4) Ber apezari sekülan ez hamar oilasko beno habororen ebastea.
- 5) Ostatüan, urtean hirutan gure zorren pakatzea.
- 6) Ez badügü aski sos horien pakatzeko, Jaun Merarengana joaitea, eta hari galtatzea gure zorrak herriko musatik paka ditzan.
- 7) Aüzoko etxeetan kümitüa üken ondoan, bortatik eijerki sartzea, ala nihor ere ez denean, leihotik ixil-ixila.

Gure beharra beitüzüe egün oroz, mündüa mündü deno izanen da buhame! Eta ez bazidee gurekin ados, üzker handi bat deiziegü züer oroer! Gure ahal oroz! Biba buhameak!

Dominika Agergarai Buhame Jaunaren peredikütik
1982ko maskarada, Urdiñarben

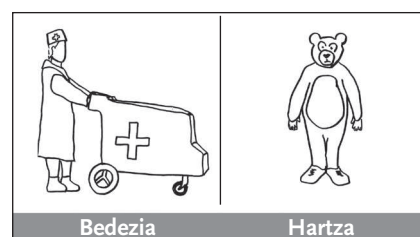
Nortaz mintzo da testu hau?

Zer eginen düe ez badüe burrat bat edatera ükeiten?

Eta nontik sartüko dira etxeetan ihor ere ez datekenean?

Ematzü maskaradetako lau pertsonajeren izenak.

Buhameak

Ñeñea sortü zelarik aitetamak mündüko bürasorik irusenak ziren.

- Hau mündüko neskatxunarik ederrena da! –erran züan amak.
- Hau mündüko neskatxunarik galantena da! –erran züan aitak.
- Gure alabari mündüko izenik goxoena ediren behar deiogü –gehitü züan amak.

Eta txerkatzen hasi ziren.

Ahozkatzean, arragazko hontto baten gozoa behar züan.

Entzütean, ostoen arteko aize eztiaren firfira behar züan.

Ikustean, letra biribiltüen marrazkiak, margolan baten ederra behar züan.

Txülina, Txülina

- Txülina deitüko dügü! –erran züan amak.
- Txülina, mündüko izenik ederrena! –erran züan aitak!

Txülina handitü zen.

Bere izena hanitx maite züan.

Maite züan mirailaren aitzinean bere izenaren xuxurlatzea: Txülina!

Maite züan bere izenaren sonü goxoaren entzütea, aitetamek deitzen züelarik: **Txülina!**

Maite züan urtebürüko opariaren paperean bere izeneko letra ederren ikustea:

Txülina

Denbora igaran zen. Hiru urteak üken zütüalarik eskolalat joan zen.

Lehen egünean, andereñoak izena galtegin zeion. Neskatzuna txütitü zen, eta bürgoi ihardetsi züan:

– Txülina!

Ordüan haur güziak erriz eta trüfaz hasi ziren:

- Zer izen bitxia! –erran züan batek.
- Zer izen erri egingarria! –erran züan beste batek.
- Zer izen xoxoa! –gehitü züan hirugerrenak.

Eta denak erri karkazaz hasi ziren.

Txülina, afruntüak hartürrik, nigarrez hipaka hasi zen.

Andereñoak pott bat eman zeion eta arbelean idatzi züan:

Txülina

Behin eta berriz haur güziek izena arrapikatü züen.

– Txülina, Txülina, *Txülina*

Eta erraiten, arragazko hontto baten gozoa senditü züen.

Ostoen arteko aize eztiaren firfira entzün züen.

Hizki biribiltüen margo ederra ikusi züen.

Txülina mündüko neskatzunarik irusena izan zen.

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 196.-197. or.)

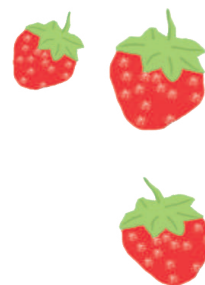

Txülin

(lehen zatia)

Ñeña sortü zelarik aitetamak mündüko bürasorik
irusenak ziren.

- Hau mündüko neskatxunarik ederrena da! –erran züan amak.
- Hau mündüko neskatxunarik galantena da! –erran züan aitak.
- Gure alabari mündüko izenik goxoena
ediren behar deiogü –gehitü züan amak.

Eta txerkatzen hasi ziren.

Ahozkatzean, arragazko hontto baten gozoa behar züan.

Entzütean, ostoen arteko aize eztiaren firfira behar züan.

Ikustean, letra biribiltüen marrazkiak, margolan baten ederra behar züan.

Txülin, Txülin.

- Txülin deitüko dügü! –erran züan amak.
- Txülin, mündüko izenik ederrena! –erran züan aitak!

Testua entelega ezazü.

- Noiz igaraiten da ipuin hori?
- Zoin dira pertsonajeak?
- Zer txerkatü züen bürasoek neña sortü zelarik?
- Non idatzirik da?
- Nolakoa izan behar züan izenak ? Arra irakur ezazü bigerren paragrafoa.

Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

irusenak: zorientsüenak
galanta: karana

aize eztia: aize goxoa
letra: hizkia

Hitz multxoak irakur itzazü.

- mündüko bürasorik irusenak
- mündüko neskaxunarik ederrena
- mündüko neskaxunarik galantena
- letra biribiltüen marrazkiak
- aize eztiaren firfira
- mündüko izenik goxoena
- arragazko hontto baten gozoa

Erranaldi berriak irakur itzazü.

- Sortü berria neskaxuna bat da.
- Neskaxuna ttipiak anai bat badü.
- Anaiak bost urte dütü, neskaxuna beno handiago da.
- Aitetamak zinez botzik dira.
- Beren alabarentako izen eder bat txerkatzen düe.

Txülinä

Hiru marrazki horietarik bat ez da ontsa. Zoin da?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 198. or.)

Zure izena maite düzüa?
Zentako?

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 199. or.)

Hau mündüko neskatxunarik ederrena!

- Mündüko izen**ik** ezti**ena**
- Urteko aror**ik** gaixto**ena**
- Eskolako potiko**rik** galant**ena**
- Herriko etxe**rik** handi**ena**
- Etxenko txostagailü**rik** ederr**ena**

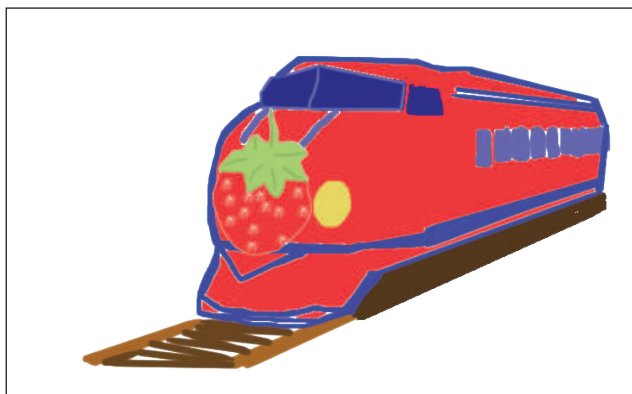

Irakurketan treba zite.

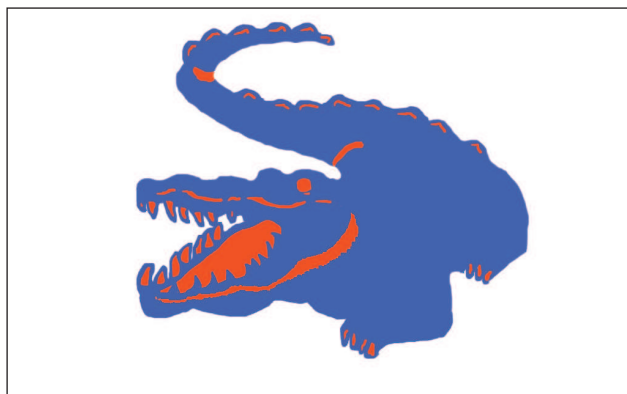
(Ariketa fitxak: 200. or.)

tr

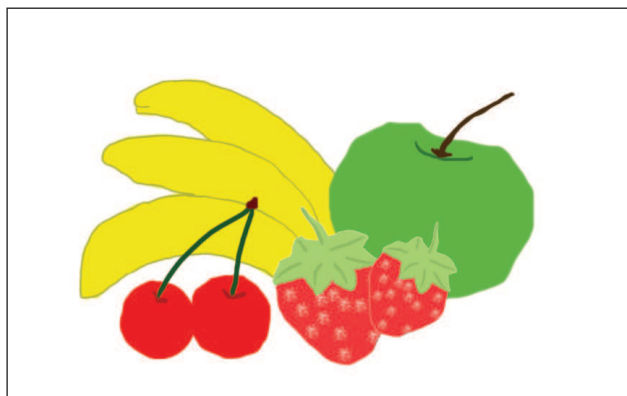
kr

pr

fr

Irakurketa

letra - treina - traktürä - trebatü - trebe - tronpeta - trikitixa - trükesak
krokodiloa - kraskatü - printzesa - prezioa - früta - freska - frisata

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 201.-203. or.)

Txülina

(bigerren zatia)

Txülina handitü zen eta bere izena hanitx maite züan: erraitea maite züan, entzütea maite züan, ikustea maite züan.

Denbora igaran zen. Hiru urteak üken zütüalarik eskolalat joan zen. Lehen egünean, andereñoak izena galtegin zeion. Neskatzuna txütitü zen, eta bürgoi ihardetsi züan:

– Txülina!

Ordüan haur güziak erriz eta trüfaz hasi ziren:

– Zer izen bitxia! –erran züan batek.

– Zer izen erri egingarria! –erran züan beste batek.

– Zer izen xoxoa! - gehitü züan hirugerrenak.

Eta denak erri karkazaz hasi ziren.

Txülina, afruntüak hartürik, nigarrez hipaka hasi zen.

Testua entelega ezazü.

- Non igaraiten da zati hau? Nontik badakizü?
- Lehen zatia non igaraiten zen? Zer igaran da bi zatien artean?
- Laugerren herrokan nork erran züan “Txülina!”
- Zonbat haur trufatü zaitzo ? Nontik badakizü?
- Zure üdüriko zertako nigarrez hasi da Txülina?
- Zoin ondatzekoak¹ izan dira ikasleak? Zer diozü hortaz?

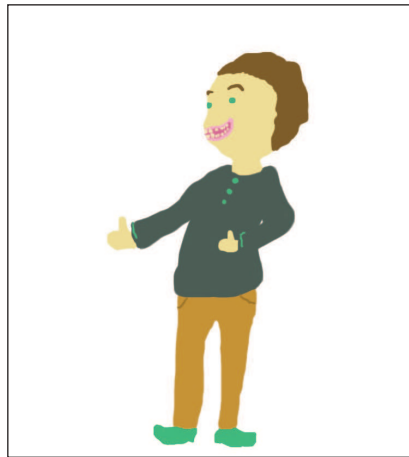
¹ ondatz: portaera

Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

erri karkazaza

bürgoi

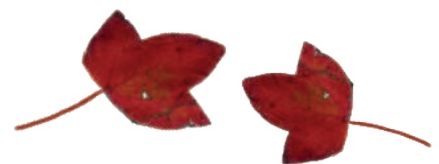

trüfaz

ihardetsi züan: arrapostü eman züan
afruntüak hartürik: gaitzitürik

Hitz multxoak irakur itzazü.

- hiru urte üken züalarik
- erriz eta trüfaz
- nigarrez hipaka

- bürgoi ihardetsi züan
- erri karkazaz
- afruntüak hartürik

Erranaldi berriak irakur itzazü.

- Txülinä saje zen gelan.
- Harekin ikasleak ez dira galantak izan.
- Batak erran züan izen bitxia züala.
- Beste batek erran züan izen erri egingarria züala.
- Hirugerrenak erran züan izen xoxoa züala.

Bost erranaldi horietarik, bat ez da adierazirik marrazkian. Zoin da?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 204. or.)

Txülinä nigarrez hasten da. Zerentako?
Zure kaieretan idatz ezazü.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 205. or.)

Andereñoak neskatzunari izena galtegin zeion.

Amak aitari pott bat eman zeion.
Peiok Amaiari opari bat eskentü zeion.
Aitak txakürrari ezür bat eman zeion.
Nik lagünari gütün bat igorri neion.
Nik amari lagüngoia galtegin neion.
Nik aitari bertso bat idatzi neion.

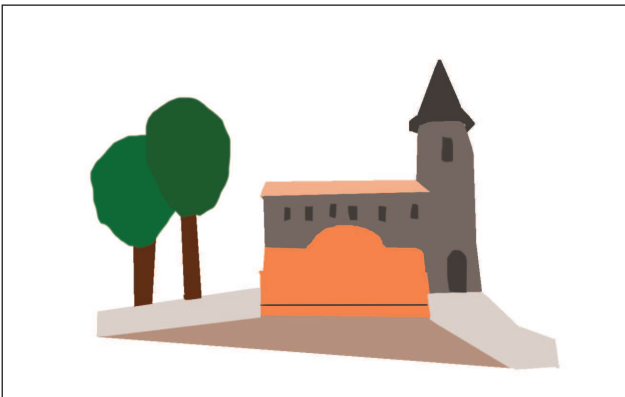

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 206.-207. or.)

Silaban entzüten düt.

pl

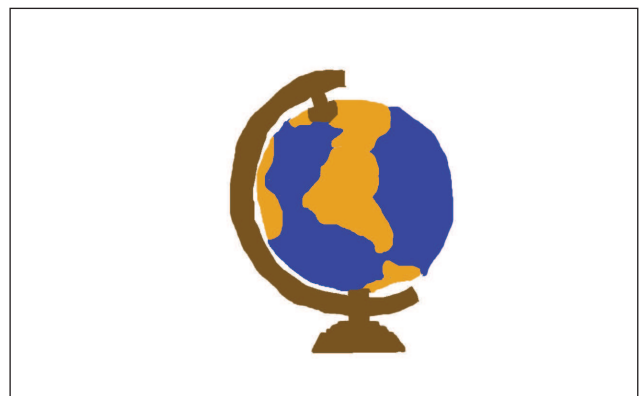
fl

bl

gl

Irakurten düt

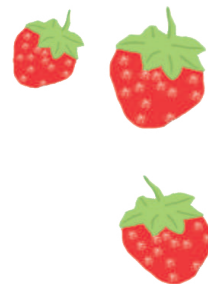
plaza - janari plata - plegatü - flakü - blai-blai - globa

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 208.-209. or.)

Txülin

(hirugerren zatia)

Neskatxunaren izenaren entzütearekin, haur güziak trüfaz hasiziren.

Andereñoak pott bat eman zeion eta arbelean idatzi züan:

Txülin

Behin eta berriz haur güziek izena arrapikatü züen.

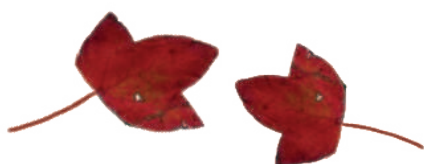
Txülin, Txülin, Txülin

Eta erraiten, arragazko hontto baten gozoa senditü züen.

Ostoen arteko aize eztiaren firfira entzün züen.

Hizki biribiltüen margo ederra ikusi züen.

Txülin mündüko neskatxunarik irusena izan zen.

Testua entelega ezazü.

- «Andereñoak pott bat eman zeion...» Zer agitü da bigerren zatian, andereñoak pott bat eman dezon?
- Zure ustez orano trüfatzen direa haurrak?
- Nola badakizü?
- Ürrentzean Txülin botzik ala triste baratzen da?
- Erakuts ezazü adierazten düan hitza.

Hitz multxoak irakur itzazü.

- behin eta berriz
- letren ederra
- ebia txorta-txorta
- früta baten gozoa
- galantak
- herriko plazarik ederrena

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Arragak eta bananak frütak dira.

Txinatar lettrak eder dira.

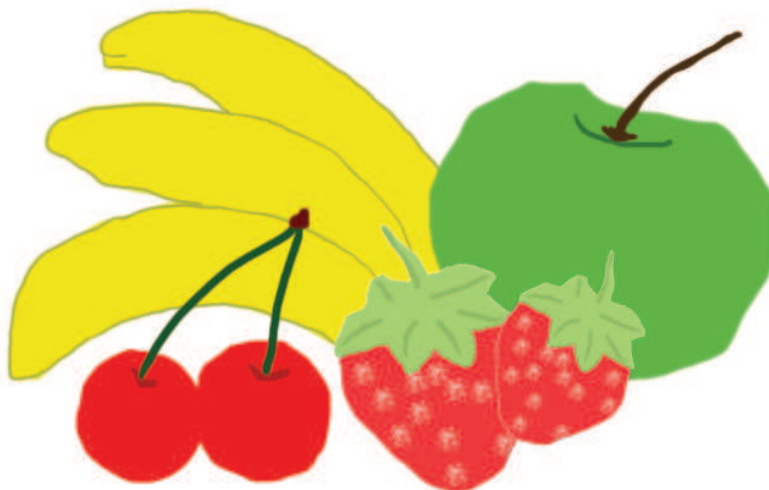
Istiletan jauztez trenpatü niz.

Geltokian treinak ekürüan dira.

Ene gelan lür globo bat bada.

Igeriskagian flotagailü bat behar düt.

Ene aitañik traktür bat badü.

Erran-molde horik irakur eta entelega itzazü.

Txülin nigarrez hipaka hasi zen.
Ixil-ixila nigarrez ari da.
Begiak nigarretan dütü.
Nigar egiteko heinean da.
Mündüko ñeñeak oro nigarroi dira.
Ene arreba ttxipia nigarraisa da.

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 210.-211. or.)

Asma ezazü agitüko zena, andereñoak
haren izena arbelean idatzi ez balü.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 212. or.)

Andereño**ak** izena idatzi **züan**.

Haur**ek** kantatü **züen**.

Ene lagün**ak** biskotx bat egin **züan**.

Ene lagün**ek** biskotx bat egin **züen**.

Hedexuri**ak** ohoina preso sartü **züan**.

Hedexuri**ek** ohoina preso sartü **züen**.

Sagü**ak** gazna jan **züan**.

Sagü**ek** gazna jan **züen**.

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 213. or.)

Irakur ezazü.

s	x
gusta	xoxo bat
neskatxuna	goxoki
senditü düe	xahatü
irus	xixaria
ostoak	
ikusü düe	
segida	
hasi dira	

Ene familia

(Ariketa fitxak: 216. or.)

Egün hon! Ni **Bettan** niz!

Egün eri niz eta ez niz eskolala joan.

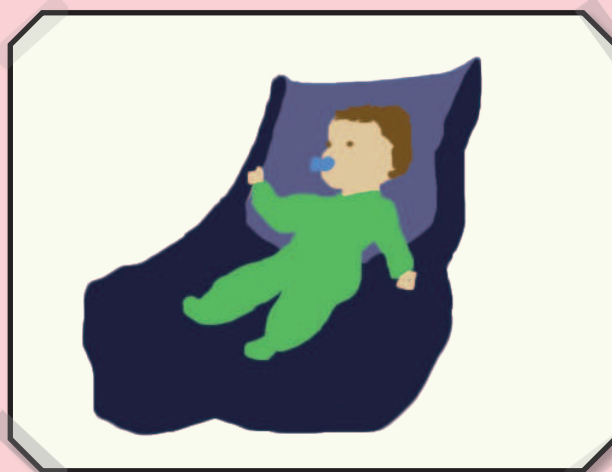
Ene ohean debeiatzen niz eta argazki bildümari so niz.

Hor da ene familia, aita, ama, Xabi ene anai handia eta Juana, arreba ttipia.

Ondoko argazkian Garaziko amatxi Luixa eta aitatxi Jon ene ondoan dira, amaren aitetamak.

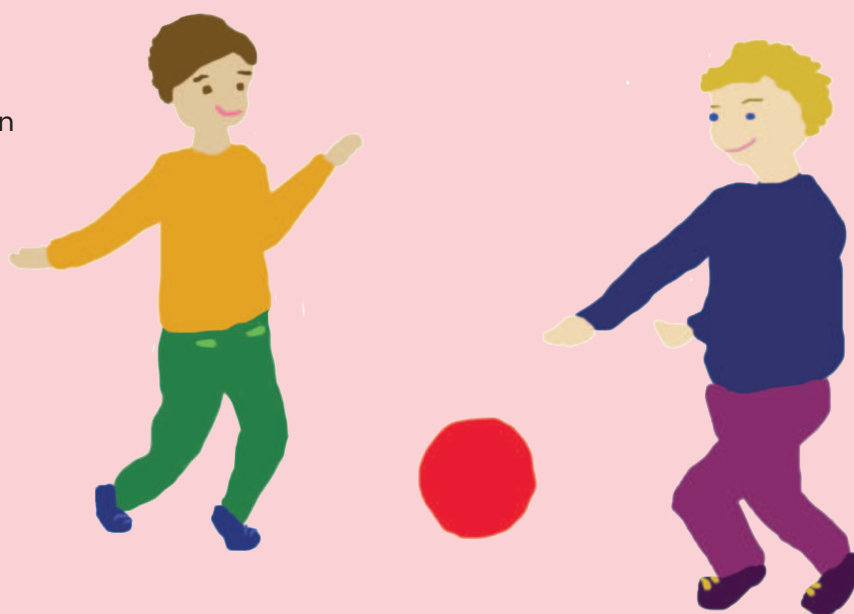

Argazki horietan sortüberria nintzan. Zoinen ttipi eta eijer nintzan! Etxekoak zinez irus ziren!

Hiru urtetan hasi nintzan eskolan. Botzik nintzan
lagünen egün oroz ikustez!
Artetarik amañi Margarita eta aitañi Petti, aitaren
aitetamak, horra ziren ene txerkara.

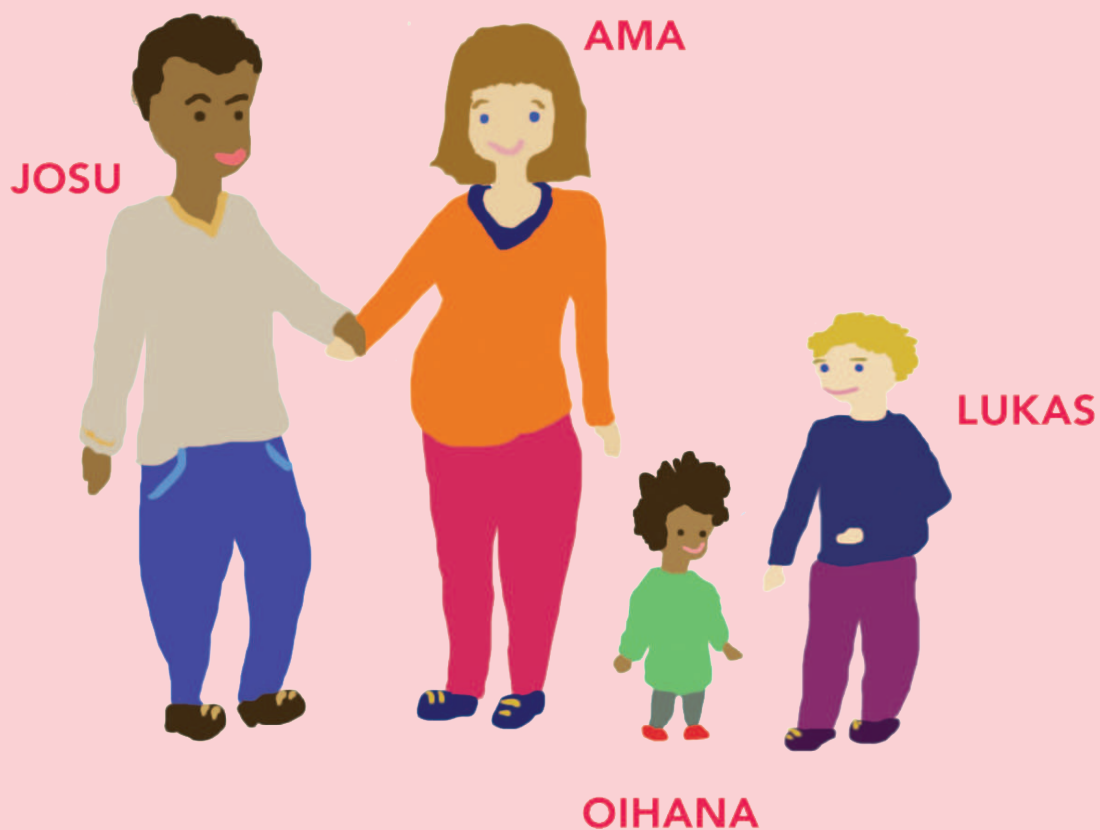
Orai sei urte dütüt eta
ene gelan Lukas düt lagün
hoberena.

Lukasek familia handi bat badü: aita Maitenarekin bizi da eta Maitenak bi
seme-alaba dütü: Pette eta Kattin.

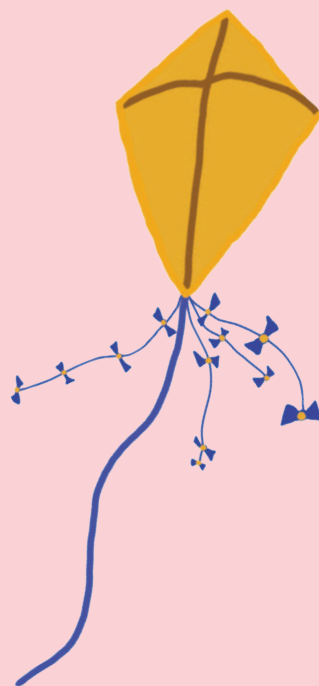

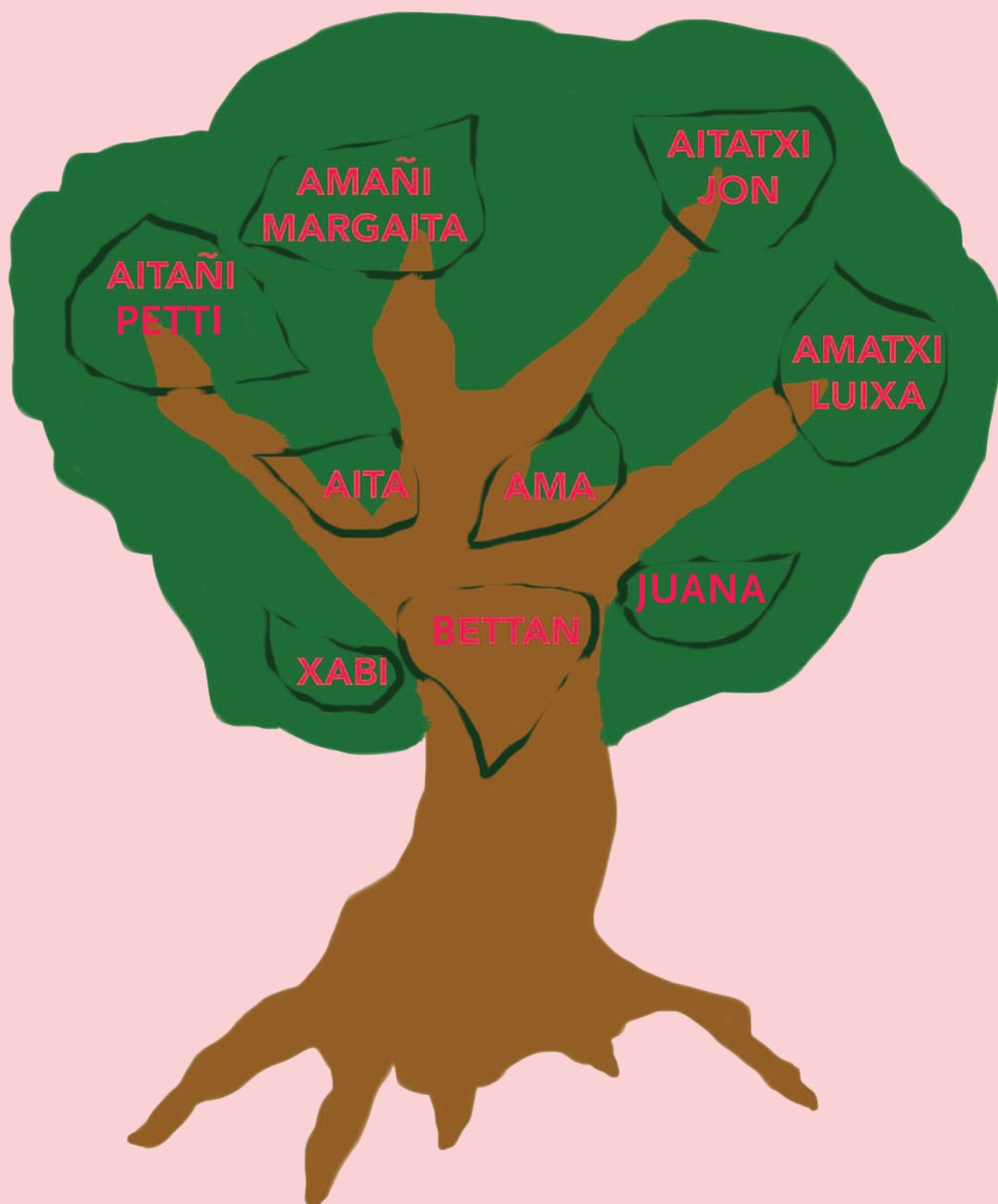
Amaren gizon lagüna Josu da. Josuk alaba bat badü: Oihana.
Ama esperantxetan da, beraz Lukasek anai ttipi bat
ükenen dü laster!

Lukas aste batez aitarekin bizi da
eta ondoko astean amarekin. Aitaren emazte lagüna,
Maitena, zinez galanta da.
Neskenegünez Pette eta Kattinekin herriko plazan
pelotakan ari da.

Josuk aize-parpailaren aidarazten badaki
eta eskolatik landa alkarrekin doaz.

Mündüko haurrak

(Ariketa fitxak: 214.-215. or.)

Bakoitxak bere lantarea

Fu-si Txinako herri batetan bizi da. Eskolatik landa jasmin liliak biltzen dütü lagünekin, etxearen eta arropen apaintzeko. Fu-sik beti jasmin bat ezarten dü bere biloetan.

Aponi inuita da. Alaska iparraldean bizi da. Han hotz handiak egiten dütü. Üdan elürra hurtzen delarik, bere familiarekin Artikako lo-belarrak lantatzen dütü sendageien egiteko.

Doka Eslovenian bizi da. Bedatsean amarekin milorri lili xuri ttipiak biltzen dütü. Idortzera üzten dütüe tisanen egiteko.

Laina Namibiako basamortüan bizi da. Afrikako herrialde hortan lantare zonbaitek 1000 urte beno haboro düe! Lainak badaki lantare horik zaintü behar direla! Iseia ezazü izenaren ozenki erraitea: welwitschia!

Neith egiptarra da. Egünko egünean bere eskolako kaierak paper arruntez eginik dira. Bena lüzaz papirusez ziren. Papirus, idazteko lehen papera izan zen, papirus lantareekin eginik düala 5000 urte!!

Abraao Brasilko Amazoniako tribü batetakoa da. Han garana lantarea lantatzen düe, früték gaitz hanitx sendotzen beitüe. Abraaok, garana frütü gorriak beharrietan ezartea maite dü!

Erakuts ezazü gaineke mündüko kartan non bizi diren haurrak.
Haur güzi horiek zerbait amankomünean badüe, gaüza bat
salbü. Zoin? Esplika ezazü.

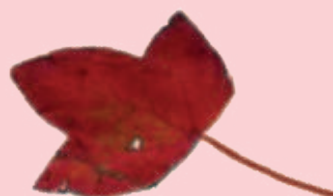

Kantorea

Nola deitzen zira

Nola deitzen zira zira zira zira
Nola deitzen zira zü, zira zü
Deitzen nüzü nüzü nüzü nüzü
Deitzen nüzü Kattalin
Nonkoa zira zira zira zira
Nonkoa zira, zira zü
Ni Gamereko, meko meko meko
Ni Gamereko nüzü ni

Zer da?

*Hik papaita,
nik papaita,
nik badaki(n)at
gauza bat...
Zer ote da?*

*Bi nini erdian
bi leiho aitzinean
hetsiak batzuetan
zabalik artetan
Zer den? Hik erran/k!*

Ximun Ximun

Hitzak: René Bedecarrax

Ximun, Ximun gibleko leihoan
Xalbador, Xalbador ez da hor, ez da hor
Xabier, Xabier bortatik so bazterrer!

Behin, alor batetan ekilili bat bazen. Losko baten ondoan berbera bizi zen. Lantareen ondoan zagon lilittegiko liliak beti elestan entzüten zütüan. Hasperen egin züan:

- Zoinen eder eta fin diren! Kolore güzietakoak: arrosak, gorriak, ubelak, holliak!
- Zoinen arin diren! Aizeak goxoki junpatzen ahal dütü!

Ordüan loskoko hurean bere itxürari so egin zeion eta nigar bat ixuri zitzaion.

- Animaleko бүрү itsusia düt.
- Bürüa ttiptiago banü, bitxililiak bezala!

Biharamenean, laboraria jin zelarik, ez zen güti harritü! Ekililiaren nadi püntan, lili ttipi ttipi bat bazen!

- Zer egin düzü бүрүан зүнүтүан petala eta lilitto ederrez?
- Bihar lehen bezala ikusi nahi zütüt!

Eta kexü joan zen.

Ekililiak, tristeki, laborariak errana honartü züan.

Berantago berriz kurrinkaz hasi zen:

- Beti ekiari so nago!
- Bürüa bilintzi-balantzan banü, zeinüliliak bezala!

Eta бүрүа itzalari бүрүз үтзүли зüan.

Biharamenean laboraria үтзүли zelarik, ez zen güti harritü! Ekililia itzalari бүрүз ikusi züan!

- Zer egin düzü? Ekiaren argian düzü indarra hartzen! Bihar, lehen bezala ikusi nahi zütüt!

Eta koleran joan zen.

Ekililiak laborariak errana honartü züan, bihozmin handirekin.

Bere itxürari berriz so egin zeion loskoko hurean:

- Lüzeege niz! Nadia llabürrago banü, mitxoletak bezala!

Biharamenean laboraria hüllantü zelarik, ez zen güti harritü!

Belarren artean ekilili ttipiñi bat bazen!

– Zer egin düzü? Erleek ez zütüe haboro ikusiko! Orai lili berrien egiteko, zure polena nola hedatüko da? Bihar lehen bezala ikusi nahi zütüt! Eta kexü gorrian joan zen.

Ekililiak ez zakian zer pentsa; erleen bistan izan nahi zen, bena bere бүрү torpea ez züan maite, ez, ez eta ez, ez züan batere maite!

Hasperenka murmuzikatü züan:

– Gaineala, üda ürrentzean ene lilia pezatzen da eta erdi eroririk egoiten! Arinago banintz, arrosa bezala!

Biharamenean laboraria berriz hor zen. Etsitürik, lantare lüze eta flakü bat ediren züan.

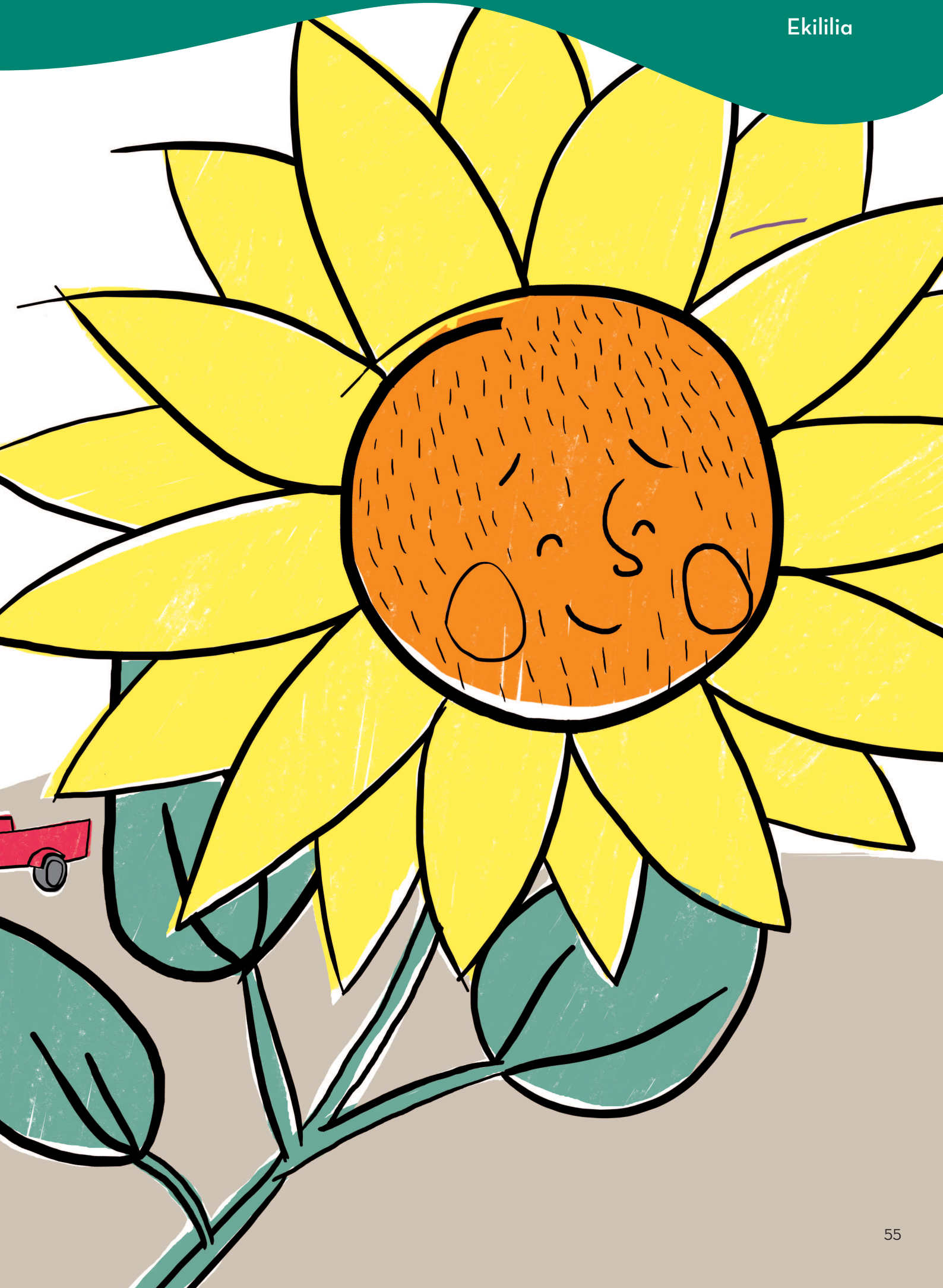
– Bena zer egin düzü orano? Zure bihiak zütüe pezatzen! Beharrezkoak ditit nik, olioaren egiteko!

Lantarea orano haboro ahültü zen eta nigarrez hasi. Ordüan laborariak entelegatü züan ekililiaren pena. Haren kolera eztitü zen eta goxoki erran zeion:

– Nik ekililia lehen bezala behar dit, bihotzean lilitto ederrak dütüalakoz, ekiaren argitik indarra hartzen düalakoz, lili goretan erleek murtxatzen düelakoz, bihiezin olio egiten ahal düdalakoz.

Horren entzütean, berehala, lantare lüze eta flaküa berriz ekilili eder bilakatü zen. Eta instant batez ekiari bizkarraren emaitzez, laborariari erriñi bat egin zeion.

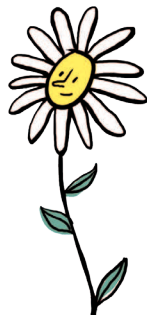

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 218.-219. or.)

Ekililia

(lehen zatia)

Ekililia triste da. Ez dü bere itxüra maite eta kantüko lilittegiko liliez bekaitx da, ederrago, finago eta arinagoak beitira.

Ordüan loskoko hurean bere itxürari so egin zeion eta nigar bat isuri zitzaion.

– Animaleko бүрү itsusia düт.

Бүрүа ttipiagiо банү, bitxililiak bezala!

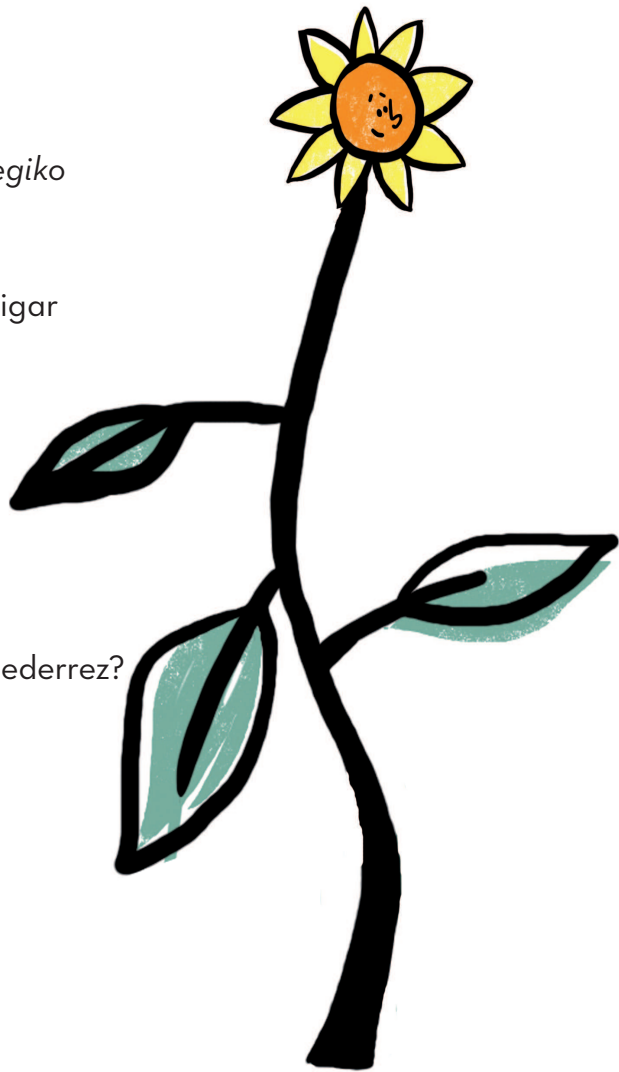
Biharamenean, laboraria jin zelarik, ez zen güti harritü! Ekililiaren nadi püntan, lili ttipi ttipi bat bazen!

– Zer egin düzü бүрүан зүнүтүан petala eta lilitto ederrez?

Bihar lehen bezala ikusi nahi zütüt!

Eta kexü joan zen.

Ekililiak, tristeki, laborariak errana honartü züan.

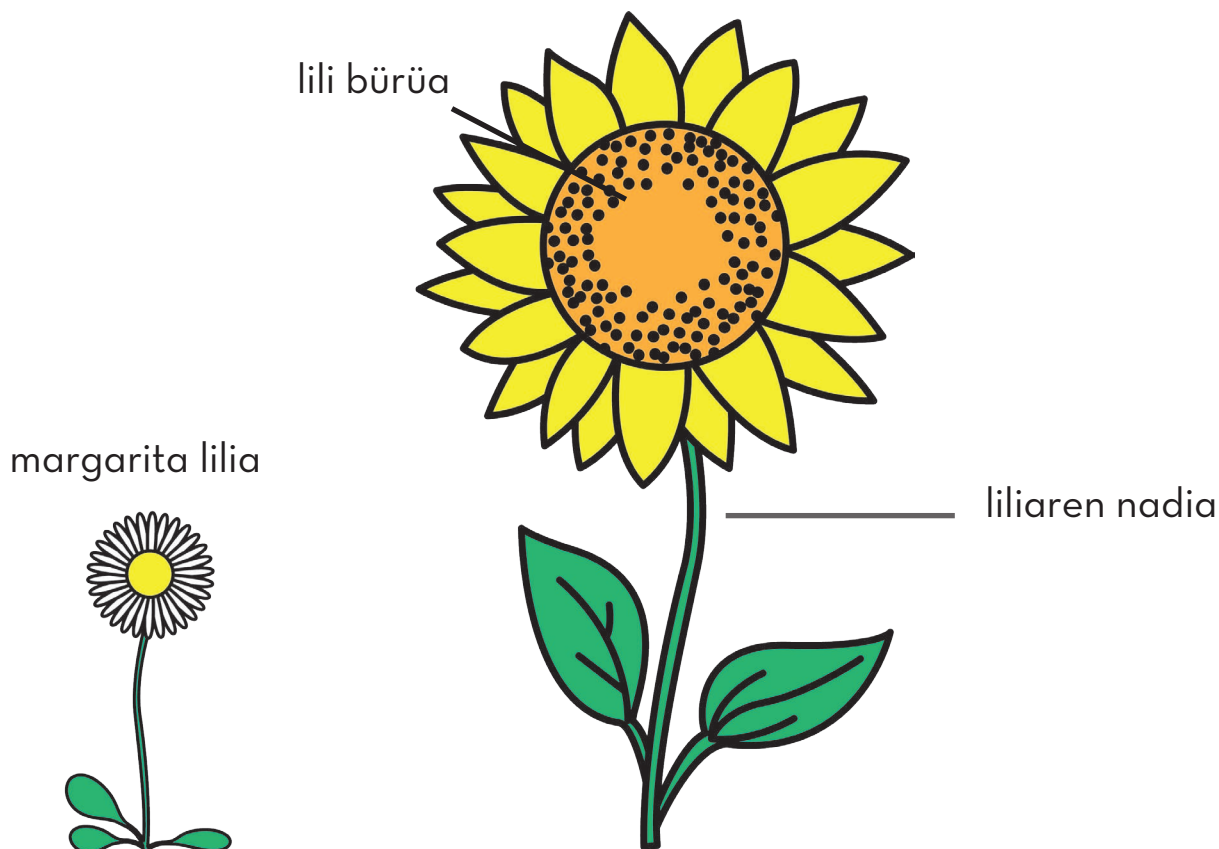

Testua entelega ezazü.

- Nor dira zati hontako bi pertsonajeak?
- Lehen erranaldian nola dakigü ekililia triste dela. Erakuts hitza.
- Biharamenean ekililiak бүрү ttipi-ttipia dü. Zer agitü da?
- Laboraria botzik dea? Nola badakizü?

Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Lilitegiko liliak elestan ari dira.
Ekililia bekaitx da beste liliez.
Liliak kolore güzietakoak dira.
Ekililiak bere itxüra ez dü maite.
Laborariak baratzea lantzen dü.

Marrazkia erranaldi bati doakio. Zoini?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 220.-221 or.)

Asma ezazü ekililiak eta
margarita liliak erraiten
ahal düena.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 222. or.)

Ekilili**ari** nigar bat erori zeion.

Egün ene anai**ari** hortz bat erori **zaio**.

Igaran urtean ene anai**ari** hortz bat erori **zeion**.

Gaur Peio**ri** eskolalat amañi txerkara jin **zaio**.

Igaran astean Peio**ri** amañi txerkara jin **zeion**.

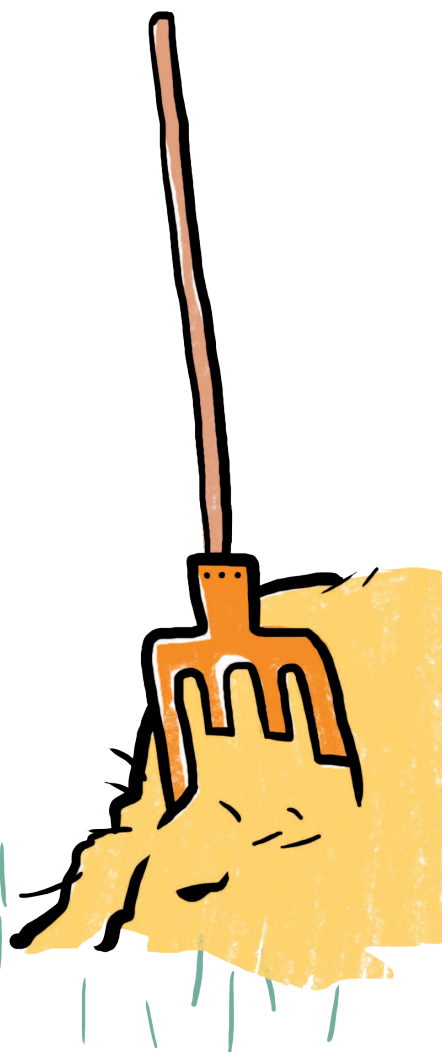
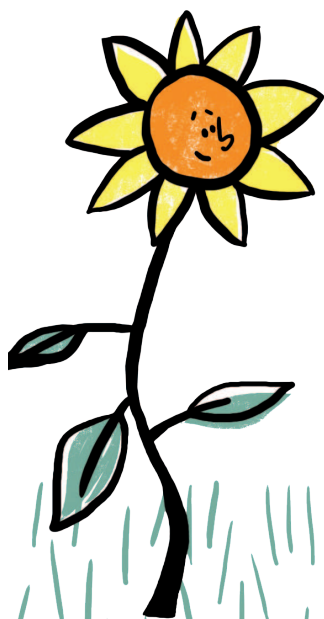

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 222. or.)

Irakur eta ikas ezazü.

ts	tx
itsusi sinetsi ontsa otsoa ihardetsi itsasoa pentساتü ametsa	txapela abantxü itxüra hortxe txostakatü txitxa

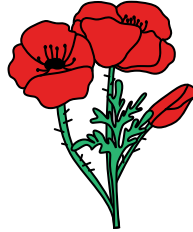

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 223.-224. or.)

Ekililia

(bigerren zatia)

Berantago, ekililia ezkongei lilia bezalakoa izan nahi zen: ez beti ekiari so. Bena laborariak ez züan honartü eta lehen bezala bilakatü zen.

Bere itxürari berriz so egin zeion loskoko hurean:

– Lüzeegi niz! Nadia llabürrago banü,
mitxoletak bezala!

Biharamenean laboraria hüllantü zelarik, ez zen gütiharritü! Belarren artean ekilili ttipiñi bat bazen!

– Zer egin düzü? Erleek ez zütüe haboro ikusiko! Orai lili berrien egiteko, zure polena nola hedatüko da? Bihar lehen bezala ikusi nahi zütüt!

Eta kexü gorrian joan zen.

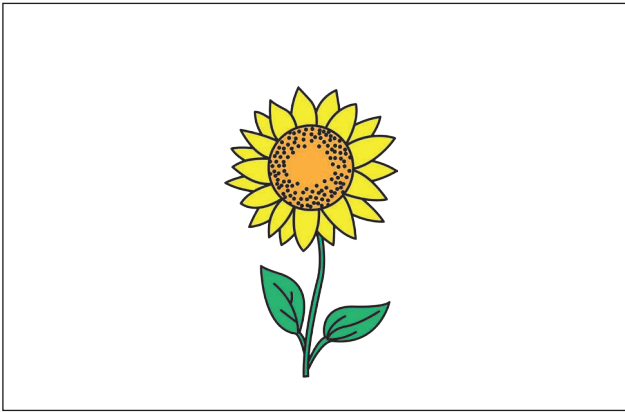
Ekililiak ez zakian zer pentsa; erleen bistan izan nahi zen, bena bere бүрү torpea ez züan maite, ez, ez eta ez, ez züan batere maite!

Testua entelega ezazü.

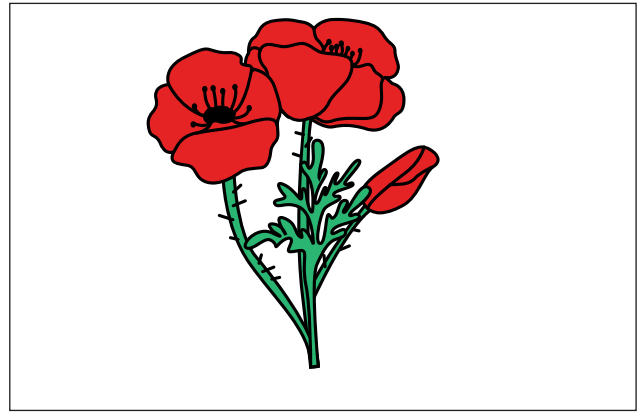
- Lehen zatian, nor bezalakoa izan nahi zen ekililia?
- Zati hontan nor bezalakoa izan nahi da? Non idatzirik da?
- Zentako kexatzen da laboraria? Erakuts kexatzen dela adierazten düan erranaldia.
- Zati honen үрrentzean, ekililiak laborariaren errana honartzen ote düa?

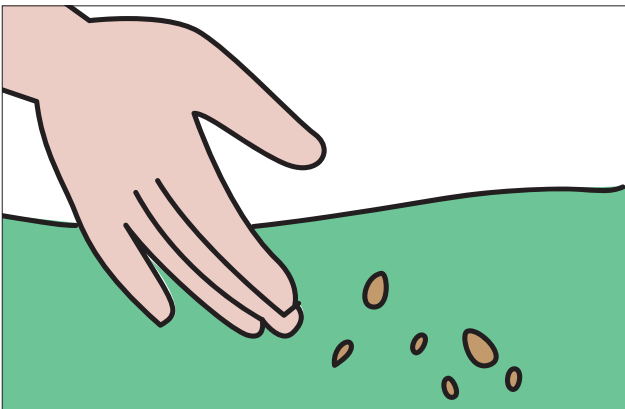
Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

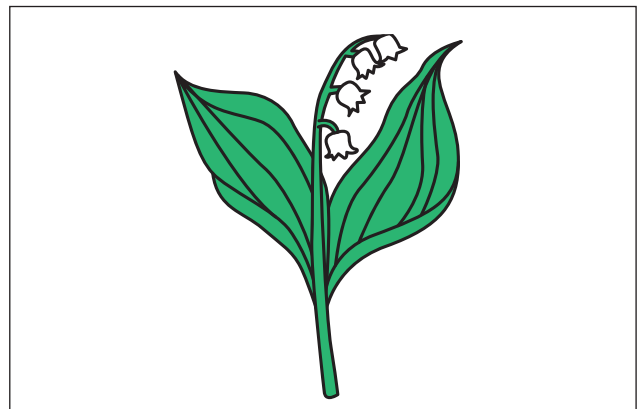
ekilili ttipiña

mitxoleta

aziak hedatü

ezkongei lilia

Hitz multxoak irakur itzazü.

- Nadia llabürrago banü!
- izan nahi zen
- erleen bistan

- belarren artean
- lili berrien egiteko
- ez zütüe ikusiko

Erran-molde horik irakur eta entelega itzazü.

Laboraria kexü gorrian joan zen.
aidegaitzean joan zen.
koleran joan zen.
etsitürik joan zen.

Erranaldi berriak irakur itzazü.

- Erleek aziak hedatzen dütüe.
- Ekililia, ttipiñi bilakatü da.
- Erleek ez düe haboro ikusiko.
- Ekililia belarren artean gorderik da.

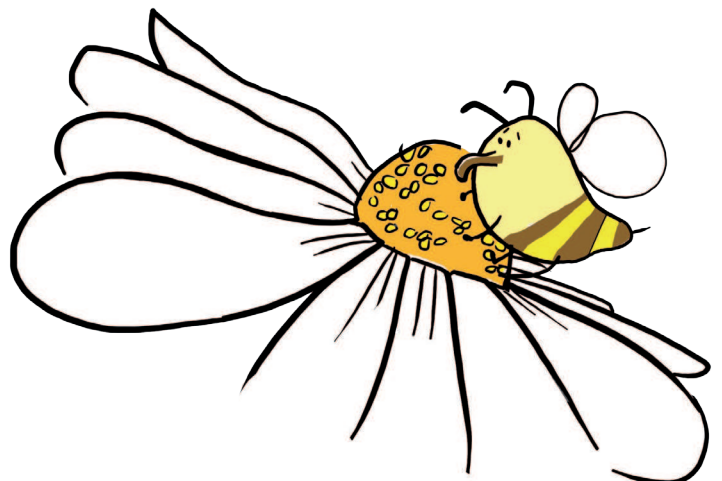
Marrazkia erranaldi bati doakio. Zoin da?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 225.-226. or.)

Ekililiak erlea ikusi nahi dü.
Zer erraiten deio marrazkiko
erleari?

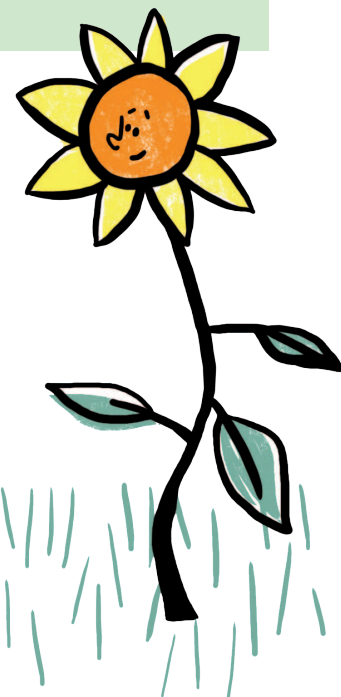

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 227. or.)

Mitxoletak, ekililiak **beno** nadi llabürragoa dü.

- Margarita liliak, ekililiak **beno** бүрү ttipiagoo dü.
- Arrosa, ekililia **beno** arinago da.
- Mattin, Eñaut **beno** handiago da.
- Nik, zük **beno** kanika haboro badüt.

Irakurketan treba zite.

(Ariketa fitxak: 228. or.)

h behar bezala ahozka ezazü.

Irakur eta ikas ezazü.

bi**h**ar

na**h**i düt

ha**h**oro

le**h**en

ho**h**ra da

hüllantü

ha**h**arritü

hu**h**tü

he**h**atü

Ha! Ha! Ha!

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 229.-230. or.)

Ekililia

(hirugerren zatia)

*Ekililia arrosa bilakatü nahi zen bere bihiak pezüegi zütüalakoz.
Bena laborariak ez züan honartü, bihietarik olioa egiten beitzüan.
Ordüan hanitx kexatü zen.*

Lantarea orano haboro ahültü zen eta nigarrez hasi.
Ordüan laborariak entelegatü züan ekililiaren pena.
Haren kolera eztitü zen eta goxoki erran zeion:

– Nik ekililia lehen bezala behar dit,
bihotzean lilitto ederrak dütüalakoz,
ekiaren argitik indarra hartzen düalakoz,
lili goretan erleek murtxatzen düelakoz,
bihiez olioa egiten ahal düdalakoz.

Horren entzütean, berehala, lantare lüze eta flaküa
berriz ekilili eder bilakatü zen. Eta instant batez ekiari
bizkarraren emaitez, laborariari erriñi bat egin zeion.

Testua entelega ezazü.

- Azkenean ekililia arrosa bezalakotü nahi da. Beste zoin hiru lili izan nahi da lehenago? (lili bat llabürpenean aipatürik da)
- Zentako beti itxürax kanbiatü nahi da?
- Laborariak konprenitü dü liliaren pena. Zure üdüriko zer agitü da?
- Erakuts ezazü laborariak erraiten düana. Zer nahi dü?
- Ürrentzean ekililia botzik dea ala triste? Nontik badakizü?

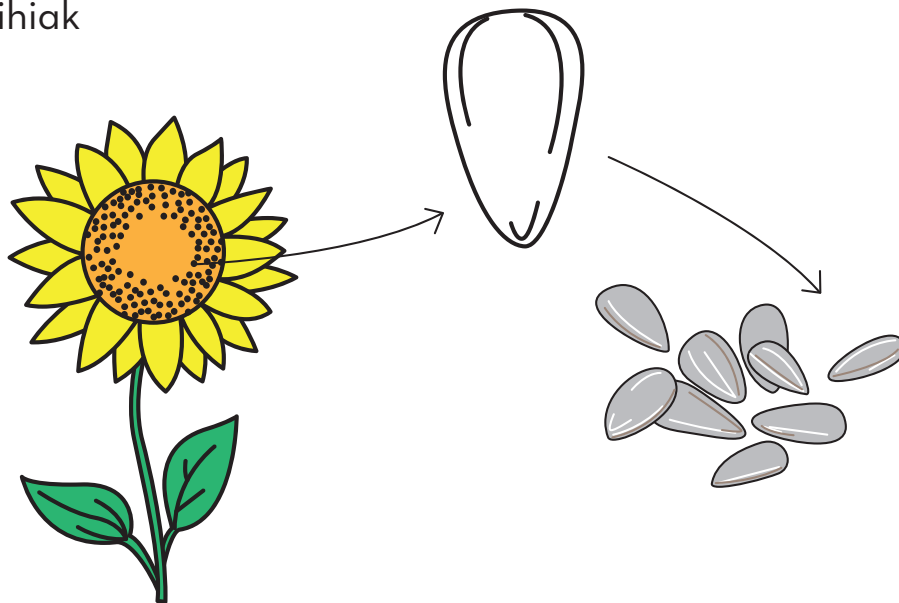
Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

flakatü zen: mehatü zen

eztitü zen: anpletü zen

arrabilakatü zen: berriz leheneko itxüra hartü züan

Ekililiaren bihiak

Hitz multxoak irakur itzazü.

- ekililiaren pena
- lehen bezala
- ekiari bizkarraren emaitez
- goxoki erran zeion
- ekiaren argitik
- lili goretan

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Arrosa ekililia beno arinago da.
Laborariak liliaren nigarrak ikusi zütüan.
Gizona ez zen haboro kexü.
Baratzezainak ekililia maite züan.
Azkenik lilia anpletü zen.

Zoin erranaldiri doakie marrazkiak?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 231.-232. or.)

Haüta ezazü zure üngürüko jente bat
eta idatz ezazü zentako maite düzün.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 233. or.)

Nik lantare hau maite düt, lilitto ederrak dütüalako.

- **Zentako** maite düzü zure txakürra?
Ene txakurra maite düt, erri-egingarria **delakoz**.
- **Zentako** bildü dütüzü margarita liliak?
Margarita liliak bildü dütüt, hanitx maite **dütüdalakoz**.
- **Zentako** deitü dütüzü Jon eta Amaia?
Jon eta Amaia deitü dütüt ene lagünak **direlakoz**.

Irakurketan treba zite.

Hitz horik moztü gabe irakur itzazü.

lilitegia - margarita lilia - biharamenean - aidegaitzean - tristeki
zinkurinka - bilintzi-balantza - ezkongei-lilia - ülüntarzüna -
bihozmina - ttipiñi - beharrezkoa - flakü - laborariari so

Vincent Van Gogh

Lastozko bürükoa eta piparekilako autopotreta, 1888

Vincent van Gogh margolari bat zen. 1853an sortü zen eta 1890ean hil. 27 urtetan margotzen hasi zen eta 2000 margolan beno haboro egin zütüan. Autopotreten egitea eta kolore bizien baliatzea gustüko zütüan.

Ekililiak, 1888

Zazpi margolan egin zütüan ekililiez. Exkerreko margolanean, ekililiaren biziko memento güziak margotü zütüan: lilitzetik eihar arte.

Gaü izartsüa 1889. urtean margotü züan.
Izarren artean ühain gisako itxüra bat egin züan.

Irakur eta txerka ezazü.

- Nor da dokümentü hontan aipatzen den margolaria?
- Agertzen diren hiru margolanen izenak eman itzazü. (Testuan gorderik dira!)
- Zoin düzü habororenik maite? Zentako?

Erle kobainetan milako bat erle bizi da.
Kolonia edo talde bakoitxean erregiña bat,
erle langileak eta erlemandoak badira.

Bakoitxak bere lana badü!

Erregiña arrautze errüle
bakoitxa da.
Egün oroz arrautzeak ehün-
ka errüten
dütü.

Erle langileak liliak
diren leküetara airatzen dira.
Mihiaz lilien nektar sükratüa
hürrüpatzen düe.

Polena zankoetako
saskittoetan biltzen düe.

Eztiaren egiteko, nektarra tronpaz tronpa iganarazten dūe eta kobaineko zelūletan pausatzen.

Erlezainak eztia biltzen dū. Bena aski ezti ūzten dū kolonia osoaren hazteko.

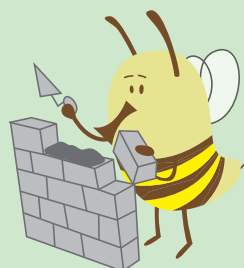
Kobainetako erle langileek ofizio mota hanitx badūe:

hazama

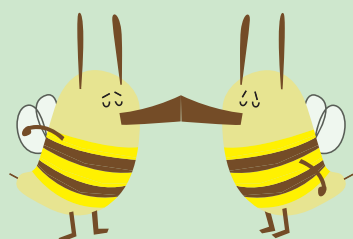
ikusketaria

ezko egilea

arkitektoa

ezti-egileak

zaintzailea

xahazalea

etxezaina

Irakur eta txerka ezazū.

(Ariketa fitxak: 234. or.)

- Zure ūdüriko, erleak zentako kolonian bizi dira?
- Zer egiten dū erregiñak?
- Entelegatū dūzūa eztia nola egiten den?

Koblakan

Goizan argi hastean

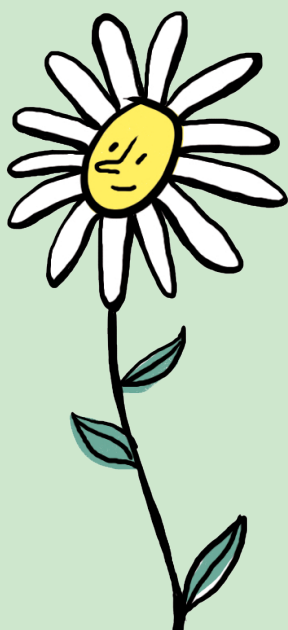
Goizan argi hastean
 Irusago irusago da txoria
 Kantan ari gustüan
 Laüdatzeko laüdatzeko tenorean
 Lehen lehen lana agradableena
 Hasten dü egüna ahaidetan barna
 Kantüz azken izarrari kantüz gero ekiari

Zabal ditzan liliak jünta ditean erleak
 Zelü gaineko graziak segürta dezan bizia

Kanta gaztetarzüna
 Adinaren adinaren goizaldea
 Kanta lili zügüna
 Jentearen jentearen zohardia
 Lili eijer hori hain da maitagarri
 Zabaltzen delarik zorte berriari
 Irus oro amodio irus oro boztario

Irus libertatean nola txoriak bortüan
 Irus lagünen artean plazerez ezin bestean.

Hitzak : Alexis Etxekopar Attuli

Arranoak bortüetan

Arranoak bortüetan
 Gora dabiltza hegaletan
 Ni ere bai beste ordüz
 Anderekin kanberetan
 Orai aldiz ardüra ardüra
 Nigarra dit bi begietan

Hartz handi bat oihan hartan
 Nihauri so ikusi nün
 Hortzak xuri begiak gorri
 Lepoa lodi beitzütüan
 Kantoreen egitea ützirik
 Arra bankarrot egin nün

Erlea doa mendiz mendi
 Harek han biltzen dü lili
 Lili hetarik egiten dü ezti
 Eztiak oro ez bardin ezti
 Mündü hontako neskabila gazteak
 Ez dirade bardin xarmagarri

Hitzak: Herrikoia

4 Jone atun arrantzan

Azkorria da. Itsasoa anple dago, aize goxo batekin. Ekiaren lehen izpiek hur axala distirarazten dūe. Ühain ttipien plisti-plasta ezagün da.

Antxetak, oihüz, zelüan üngüraxkan ari dira.

Itsasontziko kapitaina karraskan ari da tresneriaren prestatzen.

Kanaberen harietan amüak lotzen dütü eta kesa hütsak itsasontziko zübüalat eramaiten. Artean, Jone beitarenen adelatzen ari da : hur ontzian diren txardina biziak zeoetan ezarten dütü.

Atun arrantzalat abiatzen dira. Itsasontziaren motür burrunbak portüko ixiltarzüna hausten dü. Emeki-emeki portütik hürrüntzen dira itsas zabalarari bürüz.

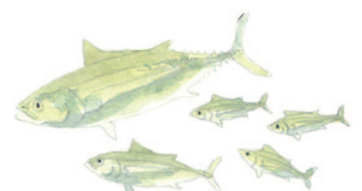
Jone arrenküra da. Arrantzako lehen egüna dü. Gaineala arrantzan aritzeko indar hanitx behar da, eta Jone neskatxuna gaztea da. Kanaberen altxatzeko ez dütü besoak kapitainak bezain azkar. Eta atuna ez da zoinahi arrain: **ATUNA DA!!**

Atunak merkatüan ikusi dütü jadanik, aitarekin erosketen egitera joan delarik. Izigarri larriak dira, beltzak, hortz zorrotzekin mütür zabalean ! Züntzürrean opilo bat sendi dü.

Bat-batetan kapitainak oihü egiten dü:

– Hor dira ! Atunak hor dira !

Motürre ehaiten dü. Ixiltarzüna nausitzen da. Itsasontziak hurean egiten düan plisti-plasta baizik ez da ezagün. Kapitaina eta Jone hur axalari so dira: itzal beltz handi bat ageri da hurpean. Atun sarda batek egiten düan itzala da.

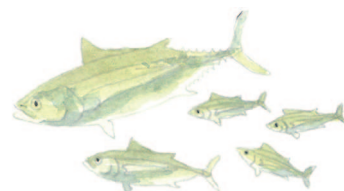
Ordüan biak lanari lotzen dira. Jonek zeoetan den beita bizia hurealat urtukitzen dü, atunen hüllantarazteko. Kapitainak, kanaberek hartürik, Joneri bat eman eta berehala amüaren igorten hasten da. Arrainak jauziz ari dira, txardina biziak atzaman nahian. Gure bi arrantzaleek, kanaberek behin eta berriz urtukitzen dütüe.

Kapitainak atun bat altxatzen dü eta zübüan üzten, gero beste bat eta orano beste bat! Jonek atun lodi bat hartü dü kanaberaren mütürrean, bena arraina jauziz ari da eta kanabera iharrausten dü. Jonek kanabera indar güziez etxekitzen dü. Izerditan da. Atuna pezüegi da eta ezin dü eraiki. Itsasontzitik behera okertzen da, zankoak txilintxau dütü, itsasoko hurak eta arrainak gero eta hüllanago dira...

Bat-batetan eskü indartsü batek bizkarretik atzamaiten dü. Kanaberek begitarte joiten deio; tanpez gibel erorten da itsasontziaren barnerat eta kapitaina zabal-zabala haren gainera!

Ordüan biak bürüngütürik jeikitzen dira.
– Arrantzale lanaren ikasten ari zira, Jone ! –dio eztiki kapitainak.

Harridüra horren ondotik, portüala bürüz ützültzen dira. Jone baketzen da etxeak hürrüneala agertzen direlarik. Bena ez du sekülan ahatzeko atun arrantzako lehen egün hori.

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 237.-238. or.)

Jone atun arrantzan

(lehen zatia)

Azkorria da. Itsasoa anple dago, aize goxo batekin. Ekiaren lehen izpiek hur axala distirarazten dñe. Ühain ttipien plisti-plasta ezagñn da. Antxetak, oihñz, zelñan üngñraxkan ari dira.

Itsasontziko kapitaina karraskan ari da tresneriaren prestatzen. Kanaberen hariatari amñak lotzen dñtñ eta kesa hütsak itsasontziko zñbialat eramaiten. Artean, Jone beitareri adelatzen ari da : hur ontzian diren txardina biziak zeeetan ezarten dñtñ.

Atun arrantzalat abiatzen dira. Itsasontziaren motñr burrunbak portñko ixiltarzñna hausten dñ. Emeki-emeki portñtik hürrñntzen dira itsas zabalarari bñrñz. Jone arrenkñra da. Arrantzako lehen egñna dñ.

Testua entelega ezazü.

- Lehen hiru herroketari zer aipatzen da? Marrazkia egin ezazñ zure kaiereari eta zure hitzetari kanta ezazñ.
- Bigerren paragrafoari berriz irakur ezazñ kapitainari egiten dñana eta Joneri egiten dñana. Zure hitzetari erran.
- Zer agitzen da hirugerren paragrafoari?
- Txerka itzazñ testu hontan goizanko lasaitarzñna erakusten dñen hitzak.

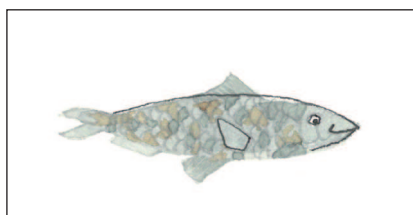
Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

Itsasoa anple dago:
itsasoa ekürü, kalme dago

amüa / kanabera

txardina bizia
beitaren egiteko

zeoa

antxetak

arrain kesak

arrenküra: inkiet

Hitz multxoak irakur itzazü.

- aize goxo batekin
- ühain ttipien plisti-plasta
- karraskan ari da lanean

- ekiaren lehen izpiek
- antxetak oihüz
- itsas zabalari бүрүз

Erranaldi berriak irakur itzazü.

- Kapitainak arrain kesak prestatzen dütü.
- Itsasoaren axala dirdiratsü da.
- Antxetak hegalez ari dira.
- Jonek txardina biziak zeoetan ezarten dütü.
- Jone arrenküratürük da bere arrantzako lehen egüna beitä.

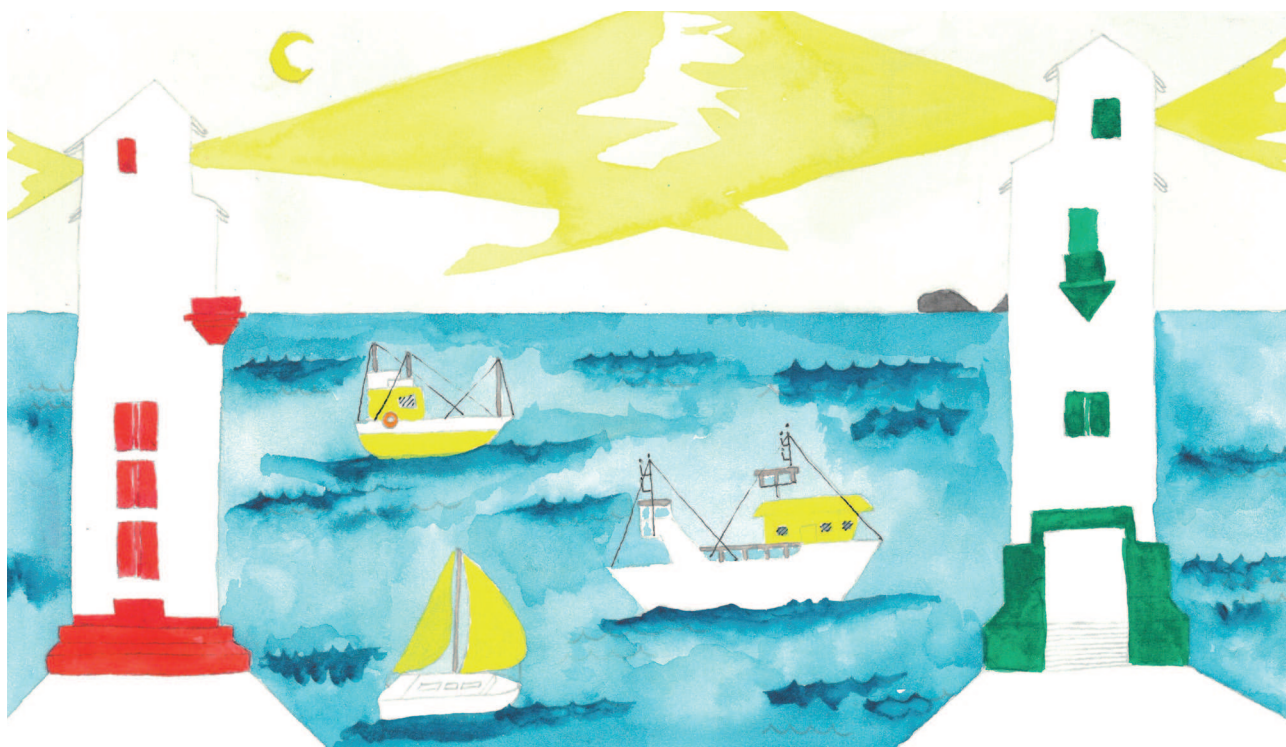
Marrazkia erranaldi bati doakio. Zoin da?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 239.-240. or.)

Zer ikusten düzü marrazki hontan ? Arraheinki so egin ezaiozü eta idatz ezazü zure arrapostüa erranaldien egitez (testuko hitz zonbait baliatzen ahal dütüzü).

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 241. or.)

NON?

itsasontzian

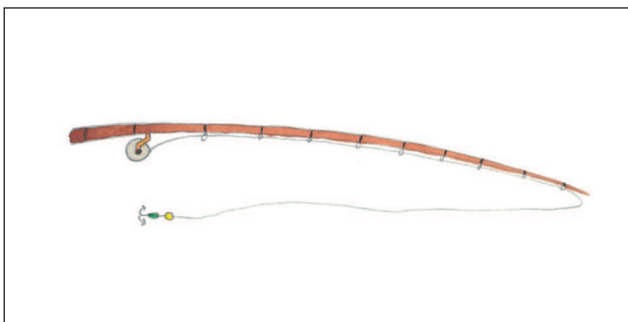
itsasontzietan

Txardinak zeoan dira.

Txardinak zeoetan dira.

Kanaberaren harian amüa
lotürik da.

Kanaberen harietan amüak
lotürik dira.

Testua irakur ezazü.

(Ariketa fitxak: 242.-244. or.)

Jone atun arrantzan

(bigerren zatia)

Jone arrenküra da beitaki atunak izigarri lodi direla eta altxatzeko ez düala kapitainak bezainbeste indar.

Bat-batetan kapitainak oihü egiten dü :

– Hor dira ! Atunak hor dira !

Motürra ehaiten dü. Ixiltarzüna nausitzen da. Itsasontziak hurean egiten düan plisti-plasta baizik ez da ezagün. Kapitaina eta Jone hur axalari so dira : itzal beltz handi bat ageri da hurpean. Atun sarda batek egiten düan itzala da. Ordüan biak lanari lotzen dira. Jonek zoeetan den beita bizia hurelat urtukitzen dü, atunen hüllantarazteko. Kapitainak, kanaberak hartürik, Joneri bat eman eta berehala amüaren igorten hasten da. Arrainak jauziz ari dira, txardina biziak atzaman nahian. Gure bi arrantzaleek, kanaberak behin eta berriz urtukitzen dütüe. Kapitainak atun bat altxatzen dü eta zübüan üzten, gero beste bat eta orano beste bat !

Testua entelega ezazü.

- Jonek eta kapitainak ikusten düen itzal handia zer da?
- Azken paragrafoan biak lanari lotzen dira. Txerka ezazü Jonek egiten düana eta kapitainak egiten düana.
- Testu hontan nork dütü atunak atzamaiten?

Hitz berriak ediren eta entelega itzazü.

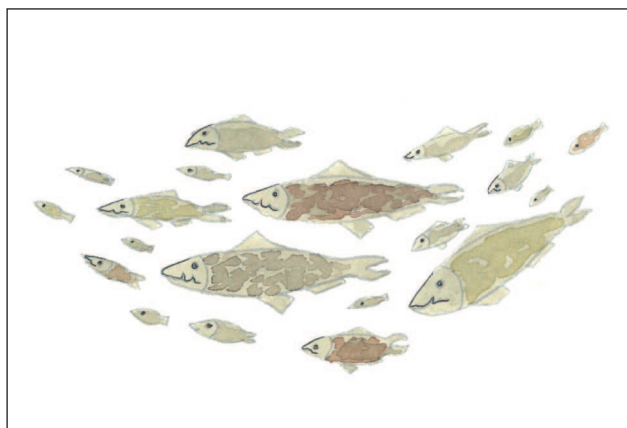
ixiltarzüna nausitzen da: bazterrak
ixil dira

itzala

amüak urtukitzen dütüe: amüak
barreatzen dütüe

atun sarda: atun taldea

Hitz multxoak irakur itzazü.

- plisti-plasta baizik ez da ezagün
- zeoetan den beita bizia
- atun sarda batek osatzen düan itzala

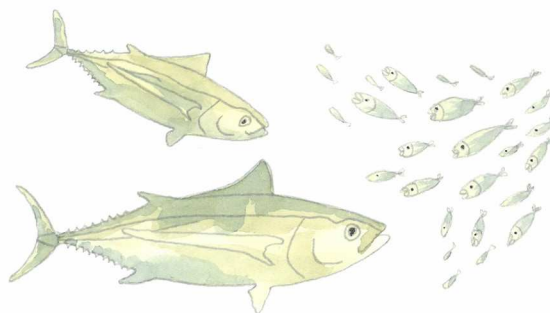
- hur axalari so
- atzaman nahian
- behin eta berriz

Erranaldi berriak irakur itzazü.

- Atunek txardina biziak atzaman nahi dütüe.
- Kapitainak haria urtukitzen düalarik, atun bat amüan lotzen da.
- Jonek atun bat arrantzükatü nahi lüke.
- Kapitainak indar hanitx düalako, atunak altxatzen ahal dütü.

Marrazkia erranaldi bati doakio. Zoin da?

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 245.-246. or.)

Itsasoan, itsas bazterrean edo errekan arrantza egün bat konta ezazü.
Lagüntzeko marrazkiak badütüzü.

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 247. or.)

Zer urtukitzen dü hureala?

Hureala zeoetan **den** beita bizia urtukitzen dü.

- Zer da itzal beltz hori?

Atun sarda batek **egiten düan** itzala da.

- Zer ezagün da?

Itsasontziak hurean **egiten düan** plisti-plasta ezagün da.

- Zer ikusten düt zelüan?

Zelüan hegalez **ari diren** antxetak ikusten dütüt.

Testua irakur ezazü.

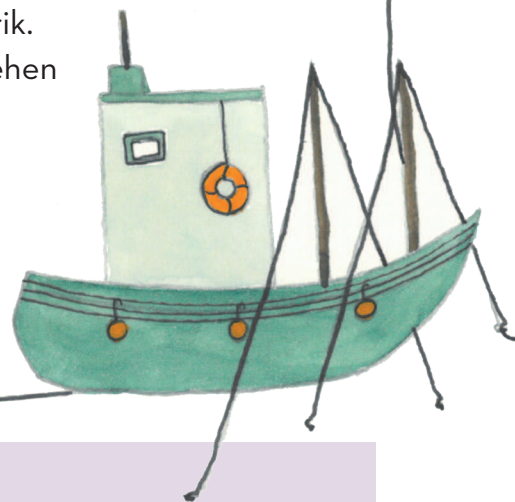
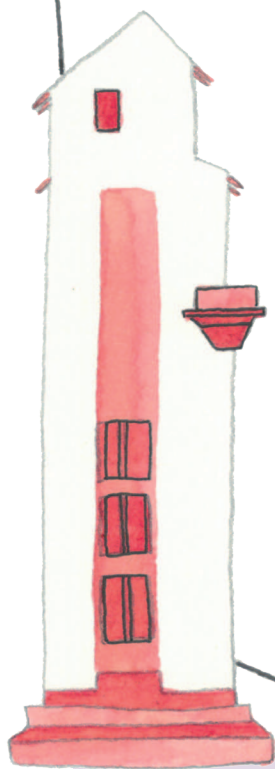
(Ariketa fitxak: 249.-250. or.)

Jone atun arrantzan

(hirugerren zatia)

Jonek atun lodi bat hartü dü kanaberaren mütürrean, bena arraina jauziz ari da eta kanabera iharrausten dü. Jonek kanabera indar güziez etxekitzen dü. Izerditan da. Atuna pezüegi da eta ezin dü eraiki. Itsasontzitik behera okertzen da, zankoak txilintxau dütü, itsasoko hurak eta arrainak gero eta hüllanago dira...

Bat-batetan eskü indartsü batek bizkarretik atzamaiten dü. Kanaberek begitartea joiten deio; tanpez gibel erorten da itsasontziaren barnerat eta kapitaina zabal-zabala haren gainera!! Harridüra horren ondotik, portüala бүрүз үтзүлтzen dira. Jone baketzen da etxeak hürrüneala agertzen direlarik. Bena ez du sekülan ahatzeko atun arrantzako lehen egün hori.

Testua entelega ezazü.

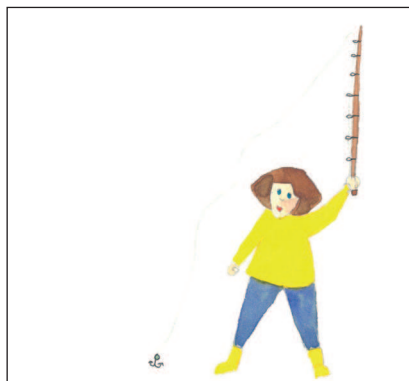
- Kapitainak jadanik atunik atzaman düa?
- Zure üdüriko hurean atun bat baizik ez dea, edo atun andana bat? Nola badakizü?
- Uste düzüa Jonek atuna arrantzükatü düala? Zer agitü zaio? Zure hitzez konta ezazü.
- Zentako anpletzen da ürrentzean?

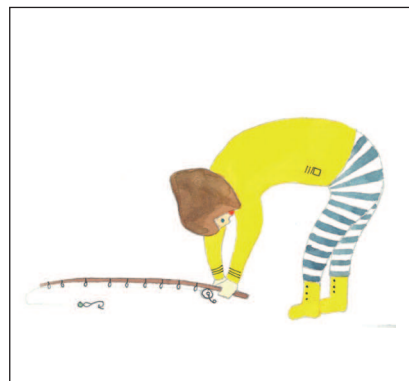
Hitz berriak ezagut eta uler itzazu.

Kanabera
iharrausten dü.

kanabera
igiarazten dü.

behaztopatzen da.

lotsa: beldürra

txilintxau: dilindan, lürra hunki gabe

Hitz multxoak irakur itzazü.

- kanaberaren mütürrean
- itsasontzitik behera
- harridüra horren ondotik

- indar güziez
- бүрүз piko
- gibel erorten da

Erranaldi berriak irakur itzazü.

Atuna ez zaio amüari lotü.
Potikoa ez da arrantzale izan nahi.
Itsas zabalean ez da antxetarik.
Peiok ez dü atuna altxatzen ahal.
Neskak ez dü kanaberarik.

Marrazkirik gabe den erranaldia txerka ezazü.

Idatz ezazü.

(Ariketa fitxak: 251. or.)

Asma ezazü beste ürrentze bat. Lagüntzeko, marrazkiak badütüzü..

“Jone itsasontzitik behera okertzen da, eta hureala erorten...”

Hizkuntza iker ezazü.

(Ariketa fitxak: 252. or.)

Arrantzalearen lanaren ikasten ari **zira** Jone !

- Jone izerdi **da**.
- Arrainak gero eta hüllanago **dira**.
- Ez **niz** aski azkar! dio neskatzunak.
- Heltüko **gütüzü**! dio kapitainak.
- Akitüko **zidee**! oihüstatzen dü kapitainak atuner.

Aditza norkikatzen **da**:

Ni arrantzükara joan **niz**.

Hi arrantzükara joan **hiz**.

Hura arrantzükara joan **da**.

Gü arrantzükara joan **gira**.

Zü arrantzükara joan **zira**.

Züek arrantzükara joan **zidee**.

Hurak arrantzükara joan **dira**.

Itsas bazterretik

(Ariketa fitxak: 254.-255. or.)

Itsasoko aizea

Itsasotik horra den aizeak, üsü odeiak ekarten dütü.

Zonbait aldiz aize bortitz batek hariña harrotzen dü: **enbata** da, ekaitzaren seinale da.

Hürrünean **zelümügak** itsasoa eta zelüa bereixten dütü.

Hondartzan

Itsas bazterrean, itsasoa egünean bi aldiz igaiten eta eraisten da :

mareak edo **itsasaldiak** dira.

Argizagi eta ekiaren indarrek düe itsasoko hura erakarten.

Itsaspean botxüak agerian dira, ordüan **itsaskien** bizia ikusten ahal da.

Portüan

Itsasontzi mota hanitx ikus ditake:
atun-itsasontzia, arraste-ontziak, belaeontziak, txalupak...

Guillen Perez

Jamie

Arrainak

Urtaroaren arabera, arrantzaleek arrain espezie desbardinak arrantzatzen eta saltzen dütue: bedatsean antxoa eta txardina, üdan atuna eta txitxarroa, larrazkenean edo negüan legatza eta arroxela.

Mikko Kaponen

legatza

Paul Asman and Jill Lenoble

antxoak

txitxarroa

arroxela

Atun arrantza

(Ariketa fitxak: 256. or.)

Atuna arrantza

Atunik jan düzüa jadanik? Arrain horren atzamaiteko, arrantzaleak atun-itsasontzietan itsas zabaleala joaiten dira, bizpahiru egünez, edo artetarik aste batez.

Arrantzaleek beita (txardina biziak) lotzen düe amüetan.

Itsasontzitik elkitzen diren hur turruster esker, itsasoko hura nahasten da.

Itsasontzia ezin ikusiz, atunak hüllantzen dira.

Bernard Frink, BCF – NOAA Photo Library

© Jose Arocena

2012/EJ-GV/Irekia-Eusko Jaurlaritzza/Mikel Arrazola

Atuna amüetan atzamanik delarik, arrantza ez da fini, eraiki behar da!

Ordüan arrantzaleek, kakoekiko kanaberez lotzen dütüe eta goiti tiratzen!

Bernard Frink, BCF – NOAA Photo Library

Ondotik portüala heltzean, arrantzaleek bere arrantzatu atuna saltzen düe.

© Jose Arocena

Geroago merkatüetako mahainetan atun freska edireiten da, etxen edo ostatüetan kozinatzeko.

mariodadaja

© Javier Lastras

Edo arraina lankietalat igorririk da kontserben egiteko.
HON DEIZÜLA !!

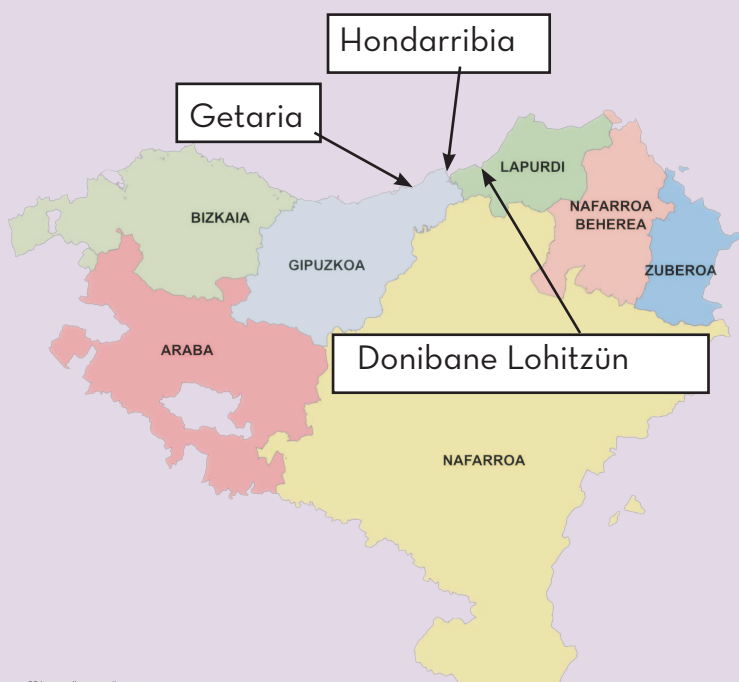
Eüskal Herrian arrantza portü handiak badira.

© Harrieta171

© Euskalduna

CC-BY-NC-SA Ikas - www.ikas.org

Henri Matisse

Henri Matisse, Frantziako margolari famatüa da. Düala ehün urte beno haboro sortü zen. Margotzeko molde berri bat asmatü züan: alaitarzünez eta kolorez beterik diren margoak eta kolaketa lanak.

Autopotreta, 1906

Dantza, 1909

Bere bizi osoan eki hanitx den herrialdeetan barna bidajatü da: Afrika, España, Italia, eta Tahiti ere. Han itsasoak eta zelüak sortzen dütüen argia eta formak so egin dütü eta margotü.

Polinesiako itsasoa, 1946

 burg.elaine

Irakur eta txerka ezazü.

- Nor da aipatzen den margolaria dokumentü hontan?
- Polinesiako itsasoa margoan, arrainak, itsas belarrak eta itsas txoriak non diren txerka ezazü.
- Zoin düzü habororenik maite? Zentako?

Isil-isilik dago

Isil-isilik dago
kaia bazterrean
ontzi txuri polit bat
uraren gainean.

Goizeko ordu bietan
esnatutzen gara
arrantzaleak beti
joateko urrutira.

Pasatzen naizenean
zure leihopetik,
negarra irtetzen zait
begi bietatik.

Zergatik, zergatik, zergatik,
zergatik?
Zergatik negar egin?
Zeruan izarra dago
Itsaso aldetik.

Nor niz?

Xabier Etxaniz

*Lotsa deit süiak,
lantareek aldiz
maitarzüna.*

Olerkia

Ülüngüa

Miren Agur Meabe

Botxüek hortz beltzak erakatsi.
Ühainek itsasargia iharrausi.

Domecq mariñelaren hiltzea

(Etxahun Iruri, 1938 - egiazko istoria batetarik)

Ez da mariñeletan ez ja Donibandarrrik
Amodiorik ez düanik itsaso handiari
Txipitik maitatüz hori ez da estonagarri
Nahiz haien zortea ez den beti imbeiagarri
Aitak erakutsirik bidea semeari
Bizi dira eüskaldün hon fidel itsasoari

Itsas portüan hartürik arrantzüko ontzia
Gaüzaz partitü ziren hiru aita semeak
Zioielarik gaur date arrantzüka handia
Fortünatzeko beitügü güne izigarria
Xantzak lagüntzen badü gure projet hartüa
Zoinen eder datean sarri etxenko batzarria

Itsasoa anple zen ez zen batere aizerik
Hendaiako leihora hürrünean ageri
Goatzan harat ez beitate beste arrantzalerik
Ontzian barnen hiruak dritxokaz eta erriz
Itsasoak ederrez ez züalakoz parerik
Nihork ez züan gaü hartan experantxa tristerik

Hel eta hasi ziren beren ofizioari
Sareak hedatürik arrain bühürriari
Gorderik hiru mariñel beste aldekoetarik
Tirokan hasten dirade xüxenka ontziari
Seme batek eskü bat bihotzean ezarri
Oihü batez " Hunkirik niz ! " ziolarik aitari

Ama baten altzoan haur ttipi bat nigarrez
Bere aita zenaren besarkatü beharrez
Oi inozent malerusa badakik hatsarrez
Beti izan behar dela lotsa itsasoarez
Handitü hizateanean ohart hadi aitarez
Eta ez itsasoa har irus izan beharrez

Aho korapiloo

Xabier Olaso

Iki,
iki-mili
mili-kili
kili-klik,
ikimilikiliklik

Argitaletxeak eskerrak bihurtzen dizkie:

- materiala probatu duten Odile Lacroix eta Lucile Darrigrand irakasleei
- argazkiak kitorik utzi dizkigun Jose Arocenari.

Maketazioa: Pascaline Minella

Zuzenketak eta gainbegirada: Ikaseko lankideak eta Xarles Bidegain euskaltzaina

Argitalpena: Unai Zubeldia

Argitalpen arduraduna: Aines Dufau

Legezko arduraduna: Maite Erdozaintzi-Etxart

